صاحب امتياز و مديرى
احمد احسان

شرائط اشترا
درسعادتده سنه‌لكى ۱۳۰ ،
آلتى آيلغى ۷۵ ، اوچ آيلغى
۴۰ غروشدر پوسته ايله
كوندريلورسه ولايات بدلى
اخذ اولنور .

ثروت فنون

درسعادتده نسخه‌سى
۱۰۰ پاره‌در

شرائط اشترا
ولاياتده سنه‌لكى ۱۰۰ آلتى آيلغى
۸۰ غروش اولوب اوچ آيلغى
يوقدر . قيرله‌دن مقووا بورو
ايله آلمق ايچون سنوى يكرمى
غروش فضله آلنور .

پنجشنبه كونلرى چيقار . منافع ملك و دولته خادم مصور عثمانلى غزته‌سى

SERVET-I-FUNOUN
JOURNAL ILLUSTRÉ TURC PARAISSANT LE JEUDI
CONSTANTINOPLE

8me Année
BUREAUX :
78, Grand rue de la
Sublime Porte

N° : 416
Directeur-proprietaire
Ahmed IHSAN

عدد : ۴۱۶ | پنجشنبه — ۱۸ شباط سنه ۱۳۱۴ | سكزنجى سنه — اون آلتنجى جلد

آونك شهور

— ۱۲ —

موسم وداع ايدر ، مست و بى مجال :
صوك لرزش جناحى دوكر خاك نائمه
قارلر ، اميدلر ؛
سيلابه‌لرله شرحه‌لنير سينهٔ جبال ؛
هرشرحه بربهار حيات احتوا ايدر .

هرموسمك سقوطى اولور باشقه موسمه
برمنبع نما ...
باقدقجه بن ظهور وسقوط مواسمه ،
اى طالع بشر ،
بيلمم نيچون تألم ايدر .. آغلارم سكا !

— ۱۷ شباط ، ۱۳۱۴ —

توفيق فكرت

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA 1946

مقالهٔ مخصوصه

مسالك ادبيه

مكوناته برنظر جدئ امعان عطف ايده‌بيلنلر آكلامشلركه مختلف يرلرده مختلف شكللرله وقوعه كلن برچوق حادثاتك اسبابى وصور وقوعيه‌سى آره‌سنده ياعينيت ياخود قوتلى برمشابهت بولنيور. مثلا: برجسمك سقوطنى ايجاب ايدن سبب نه ايسه اجرام سماويه‌ده موازنتى تأمين ايدن سبب ده اودر. بوحادثه‌لرك اسبابنده عينيت مطلقه اولديغنى پك چوق تدقيقات وتجاريب ايله تحقيق ايدن ارباب عرفان نهايت « بالعموم اجسام يكديكرينى جذب ايدر وبو جاذبه‌نك شدتى اجسامك كتله‌سيله بينلرنده‌كى مسافه‌يه كوره متبدلدر » حكم عموميسنى استخراج ايتمشلردركه ايشته لسان فنده بوحكمه « قانون » ديرلر. ينه مثلا بشريتك ترقيات عموميه‌سنى تدقيق ايدن ارباب تميز، جمعيات بشريه ايله وجود انسانى آره‌سنده برمشابهت نمو اولديغنه دقت ايده‌رك، حيات جمعيتى اداره ايدن اسباب ايله حيات بشرى تنظيم ايدن سببلر آره‌سنده عينيت دكلسه بيله غايت قوتلى برمشابهت بولنديغنى تحقيق ايتمشلردر؛ بوكون علم معاشرت = Sociologie ايله علم حيات = Biologie قوانينى يكديكرينه محاذى اوله‌رق مطالعه ايديليور. حتى تدقيق ايليلدكجه كرهٔ ارضك اجسام مركبه‌سنى، فضاى بى انتهانك اجرام حد ناپذيرينى اظهار وتقليب ايدن قوانينك ده شرائط معاشرت بشريه‌يى پيدا ايدن قانونلرله مناسبتنى تعيين ايديور.

حادثات مختلفه‌نك اسبابى آره‌سنده‌كى مناسبات صميميه‌يى افاده ايدن دساتير حقيقتدن بالكه اك مهمى دستور تكاملدر. تكامل: بلا استثنا هرشيئك برنقطهٔ كماله وصول ايچون برطاقم قوانين منتظمه آلتنده اوله‌رق دائمى وتدريجى تحول حالنده بولنمسى ديمكدر. شبهه ايدنلرك تتبعات جديه ايله آكلايه‌بيله‌جكلرى برحقيقتدركه كافهٔ عوالم صوريه كبى بشريتك قواى ماديه ومعنويه‌سنك ده تعقيب ايتديكى خط حركتى دستور تكامل تعيين ايدر. يعنى كافهٔ مكونات كبى انسانك قواى ماديه ومعنويه‌سى وشرائط حيات ومعاشرتى دائما تحول ايده ايده برنقطهٔ كماله تقربه ساعيدر. قواى بشريه بودستوره تابع اولنجه او قوتلرك آثارى اولان مصنوعات بشريه‌نك ده بونك خارجنده قالەماسى عقلاً ضرورى كورينور.

بوحالده مصنوعات فكريه‌مزدن اولان ادبياتك، يكانه براستثنا اوله‌رق، بودستورك محيط اولديغى تأثيراتدن آزاده قاله‌جغنى — عقل ومنطق دائره‌سندن چيقلمدقجه — نصل ادعا اولنه‌بيلير؟

أوت، هرشى كبى، بتون اقوام سائره‌نك ادبياتى كبى بزم ادبياتمزده براتنظام طبيعى ايله مسلسل ومتصل جريان ايده‌كلن تحولات تدريجيه‌دن هيچ برزمان قورتيله‌مامشدر وقورتيله‌مز. بوجهتله ادبياتك شكل قديمنى محافظه آرزوسنى بسلينلرك شوتمنئ محالى، حكمت خلقته مغاير اوله‌رق، صاحبلرينه تلهف حرماندن بشقه برشى قزانديره‌مز. وقتيله يازلمش بش اون غزلك محافظهٔ رواجى امليله ادبياتمزك تحولنه وقفهٔ سكون تخيلى عينيله تجديد حيات ايچون كره‌نك حركتنى تعطيل آرزوسنه دوشمكه بكزر؛ بوكونكى ادبياتى نابى واديسنه ارجاع ايتمك قورونتيسيله اوياليانمق ايسه برپير محتضرك شبابه عودت ايده‌بيلمك خولياسنى بسلمسى قبيلندن بيله دكلدر. ادبياتك تحولاتى انتاج ايدن اسبابك باشليجه‌لرى معارف وصنايعده، اخلاق وعاداتده وشرائط معاشرتده حصوله كلن ترقيات وتبدلاتدر. دها عمومى اوله‌رق دينيليركه فكر بشرى سلسلهٔ تحولاتنده برنقطه‌دن ديكرينه ايصال ايدن سببلر ادبياتى ده درجه درجه تكامله سوق ايدر. فكر بشر كبى ادبياتده ده تحقق ايدن هردرجهٔ تكامل اويله برنتيجه‌دركه حصولى متعاقب كنديسنه وجود ويرن اسبابك ده تكاملنى انتاج ايدر برسبب اوليورر. مثلا معارف وصنايعك، عادات واخلاقك وشرائط معاشرتك ترقياتى ادبياتك ترقيسنى ايجاب ايتديكى كبى بوصورتله حاصل اولان ترقيات ادبيه‌ده اونلرك ترقياتى انتاج ايدر.

شواساسى بش دقيقه‌دن دور طوتيه‌رق ادبياتمزك تاريخنه برنظر اجمالى عطف ايده‌لم:

بعض ذوات ادبياتده‌ده عربلرك وارثى اولديغمزى وادبياتمزك ترقيسى ايچون دائما عربلرى تقليد ايتمك احتياجنده بولنديغمزى تكرار ايتمكدن اوصانميورلر. فقط حادثات ايله اسبابك تسلسلاتنى وآره‌لرنده‌كى مناسباتى تدقيق ايده‌بيلنلر بيليرلركه توركلر طريق تمدنه وبناءً عليه اقوام مدنيه ايله مناسباته كيردكلرى زمان شرقده غربك انوار مدنيتى رماد اغتشاشات بچنده محروم التماع اولمش، عربده ايسه اسپانيوللرك كردباد تهاجماتى آره‌سنده بسبتون انخسافه يوز طوتمش برحالده بولنديغى ايچون اوزمانكى توركلر غرب مدنيتنى تلقى ايده‌مديلر، وبزم طريق تمدنده ايلك رهبرمز عجملر اولدى. علوم دينيه ايله اشتغال ايدن علماى كرام وكتب مقدسهٔ دينيه‌مز بولندقلرى موقع عالئ مستثناده براغلديغى حالده عربلرك مؤلفات علميه وفنيه‌سندن هيچ براثر لسانمزه مال ايديله‌رك خلقك ابناى استفاده‌سنه دوشمه‌مش، افراددن هيچ بركيمسه عرب مدنيتنه وقوف پيدا ايده‌مه‌مشدر.

نه‌حاجت، بركون بيله عربلرك مداحى كچينير پك چوق ذاتلر وار وبوبحثه دائر سنه‌لردن برى بيكلرجه مقاله‌لر يازلمش. بونلرك هيچ برى عرب مدنيتنى لايقيله اكلايه‌مامش، اكلاته‌ميور.

خلاصه توركلر برطاقم قوانين مطردهٔ طبيعيه‌دن انبعاث ايدن اسبابك نتيجهٔ ضروريه‌سى اوله‌رق عرب مدنيتندن تمدن نقطهٔ نظريله استفده ايده‌مديلر ومع التأسف عربلرك مدنيتنه وارث اوله‌ميه‌رق عجملرك مدنيت منتفخه‌سنى تلقى ايتديلر.

برقومه مدنيت نره‌دن كليرسه ادبياتده اورادن كلير. تاريخ ادبيمزه باقلسين: عرب شعراسنى تقليد ايدن بر تورك شاعرى بولنه‌بيليرمى؟ بزه مضبوط ومنتظم شعر يازمغه باشلاديغى زمان عجم ادبياتى تلقى وتقليد

ايدلدى. ايشته مولد ناظمى سليمان چلبيدن صكره سنان كرميانى عجم شعراسندن نظامى‌يى وجمالى حكيم سنائى‌يى تقليد ايتدكلرى كبى [*] بونلرى تعقيب ايدن شعرانك كافه‌سى ده دائما مقلدلكندن قورتيله‌مدقلرى ايچون كچن عصره قدر ادبياتمزده خاصهٔ ممتازهٔ قوميت عجم‌رنك وشيوه‌سى آره‌سنده، انجق خرده‌بينانه برنظرله فرق ايديله‌بيله‌جك قدر، غير محسوس بردرجه‌ده قالمشدى. بوتقليد اولا زمانك سرمايهٔ مدنيتى نسبتنده قبا وغير مكملدى. صكره معارف وشرائط معاشرتك تحولات تدريجيه‌سى ادبياتده دستور تكامله تبعاً بالتدريج برسلسلهٔ تحول پيدا ايده‌رك نهايت باقى دورى ادبياتى حاصل اولدى. باقيدن صكره نفعى ونابى دورلرى كلركه بودورك ادبياتيله باقى دورى ادبياتنك فرقى لسان شعرك براز دها ايجلمش، دها زياده فارسيلشمش اولمسيدر.

نفعيدن صكره ادبياتمزده بر انحطاط باشليور. بونك سببى نفعى زمانه قدر ايراندن بزه عكس ايدن شعلهٔ پسماندهٔ مدنيت بسبتون انطفا پذير اوله‌رق آرتق عجم مدنيت وادبياتندن استفاضه امكانى قالمامش اولمسيدر. حتى نديم كبى، واصف كبى شعرانك تورك شعرينه بردرجه‌يه قدر، ادبيات ايرانيه خارجنده، يرلى بررنك ويرمكه چاليشمەلرى عجم ادبياتنك آرتق صولمش اولديغنى كوسترن نتايجدن بريدر. فقط بوتشبث ثمره‌دار اوله‌مدى. چونكه اسبابك حصولندن اول نتايجه وصول ممتنع اولديغى كبى عجم مدنيتنك يرينه بر مدنيت جديده تأسس ايتمه‌دن اول اساسلى برادبياته مالك اولمق‌ده ممكن دكلدى.

سلطان سليم ثالث زماننده مدنيت غربيه‌يه عطف ايدلمش ايلك نظر انتباهك ادبياتده حاصل ايتديكى اثر « تبصره » در. صكره اقوام غربيه ايله اختلاط زياده‌لشه‌رك مدنيت غربيه‌يى ايجه تلقى‌يه باشلادق. بوتلقى نه برچوق اسباب

[*] تاريخ دولت عثمانيه: جلد ۱، صحيفه ۳۴۱.

طبيعيه‌نك نتيجهٔ ضروريه‌سى اولديغى كبى حقمزده محض خير ايدى: چونكه اوزمان عرب مدنيتنه وصول ايچون، برحركت راجعه ايله، سكز طقوز عصرلق بر فاصلهٔ عميقه‌يى آتلامق محال ايدى؛ ذاتاً مستعار اولان عجم مدنيتى‌ده ايرانده توطن وترقيدن محروميت سيئه‌سيله بسبتون رهين زوال ايدى. بوجهتله بولنديغى دائرهٔ محصوريتده كندى كنديته چورومكه محكوم اولان چين مدنيتيله هردرلو ترقيات آتيه‌يه مستعد كورينن غرب مدنيتندن برى اختيار ايتمكده مضطر ايدك. لله الحمد بز، چينك عظام رميم حالنه كلمش اولان مدنيت پرغباريله كسب آشنايى ايتمدن مدنيت غربيه‌يى تلقى‌يه باشلادق.

شمدى ماضى‌يه نصب نكاه تلهف ايدنلره ديرزكه: بوكون مدنيتى عربلردن تعلم ايتمكه، فرض محال اوله‌رق، امكان بولنسه نه اوله‌جق؟ بوصورتله حاصل ايده‌بيله‌جكمز سرمايهٔ معرفت — معارف عربى پك چوق زمان اول تماميله اخذ وتعلم ايتدكدن صكره، خصوصيله، بوصوك عصر ميلاديده براقدام خارق العاده ايله صايه‌سز كشفيات واختراعاته ومحير عقول ترقياته موفق اولان اقوامك بوكونكى خزائن عرفانه نسبتله — شبهه‌سز پك ناقصدر. بو نقصانى اكمال ايچون، اقوام غربيه‌دن هيچ استمانه ايتمه‌مك شرطيله، بزده لااقل يدى سكز عصر چاليشملى‌يز. بز، معارف عربه بوكون برقوهٔ خارقه ايله بردن‌بره صاحب اولسه‌ق، اقوام غربيه‌ده ينه بر خارقه تأثيريله بروقوف تامه دوچار اولسه‌لر بيله اونلرك بوكونكى موقع مدنيتلرينه وصول ايچون سكز يوز سنه‌لك برسعى بيهوده‌يه قاتلانه‌جغز ديمك اوليور. بونك بر فرض محال اولديغندن قطع نظر هم ايجاب عقل وحكمته، همده آز زحمت مقابلنده چوق ثمره آلمق چاره‌سنى تحرى ايله مجبول اولان طبيعت انسانيه‌يه مخالف اولديغنه هيچ شبهه يوقدر.

ينه اوذاتلره ديرزكه تقدير وتوقير ايتديكمز عربلره بكزه‌مك ملتزمسه بونك ايچون يالكز برطريق واردر: عربلر نصل وقتيله علوم وفنونى قديم يونانيلردن تلقى ايده‌رك كندى ثمرهٔ غيرتلريله بر مدنيت مشعشعه وجوده كتيرمشلرسه بزده معارف حاضره‌يى اوروپاليلردن تعلم ايده‌رك صكره اويله براثر مدنيت ابراز ايتملى‌يز. ايشته اوزمان عربلرك — هيچ اولمزسه — اثرينه اقتفا ايتمش اولورز؛ ايشته اوزمان « اطلبوا العلم ولوبالصين » فرمان جليل نبويسنه اتباع ايتمش اولورز. يوقسه نه عربك نه غربك مدنيتنه وقوفسزلقدن متحصل برعما ايچنده « كافهٔ مآثر معرفت عربلرده رهين ختام اولدى؛ اوروپاليلرك كشف واختراع ايتمش اولمق ادعاسنده بولندقلرى شيلرك هپسى عربده واردى! » مآلنده سوزلرله عربلره بكزه‌مك ممكن اوله‌مز.

حمد اولسون توركلرك اكثريتى بوفئهٔ قليلهٔ ماضى پرستانه لايق اولدقلرى درجه‌دن زياده اعتبار ايتمه‌مش كه مدنيت غربيه‌يى تلقيده كيتدكجه التزام اعتنا ايدلمك سايه‌سنده معارف وشرائط معاشرتمزده حصولپذير اولان ترقيات سريعه اون اوچنجى قرن هجرى ادبياتنك تحولات متهيجه‌سنى انتاج ايتدى.

« يكى ادبيات جديده » كبى، « ده‌قادانلق » كبى تعبيرات مزيفانه ايله دوچار تعريض اولان ادبيات حاضره — هنوز اون التنجى سنه‌سنى ادراك ايتديكمز — عصر اخير هجريده ازهر جهت مظهر اولديغمز ترقياتك برنتيجه‌سيدركه هم طبيعى، هم ضروريدر.

شوحالده ادبيات حاضره‌يى — دوشونمك، آكلامق زحمتنه قاتلانمقسزين — شويله بر اشمئزاز وقورانه ايله « فرنك مقلدلكيدر! » ديه‌رك رد وتزييف ايديورمك توركلرك مدنيت غربيه‌يى تلقيده كوستردكلرى اقدامات مشكوره‌يه اوزاقدن برلكهٔ طعن آتمق ديمك اولمزمى؟

مادامكه بشقه بر مدنيت انتخابنه امكان يوقدر؛ نه‌ياپه‌لم؟ اقوام سائره طريق تمدنده سرعت برقيه ايله مترقى ايكن بز قولتوق دكنكلرينه دايانه‌رق كرى كرى‌مى كيده‌لم؟

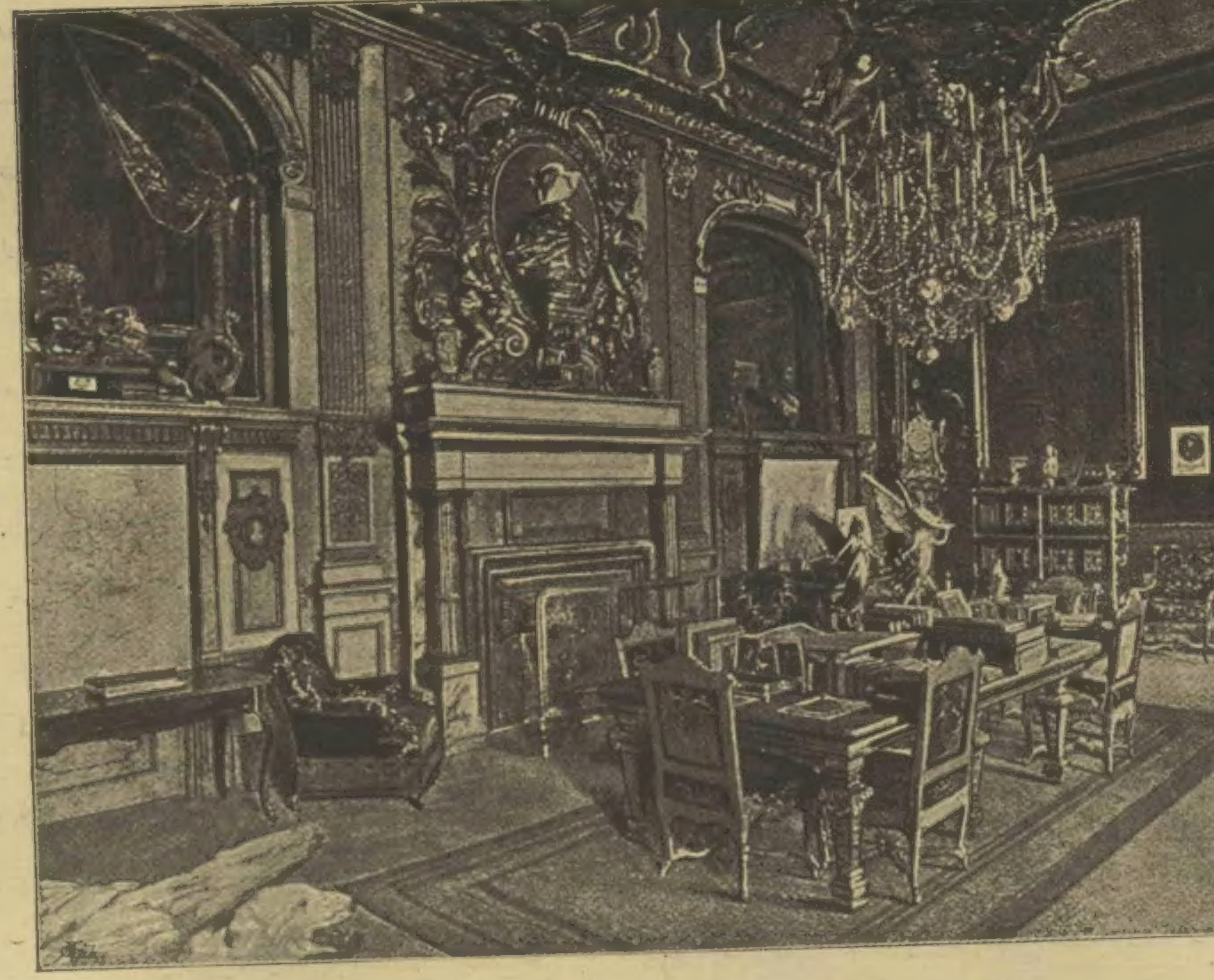

[آلمانیا ایمپراطوری حشمتلو ویلهلم حضرتلرینك برلینده کی سرایلرنده قبول صالونی]
Le salon de réception de l'Empereur d'Allemagne à Berlin.

قومیتمزی انجق تحصیل معرفتده اقوام سائره‌یه مسابقه ایتمکله محافظه وتأیید ایده‌بیله‌جکمز بوکون بدیهی درجه‌سنده ایکن کیمی بر تعند جاهلانه اثریله، کیمی بر مغالطۀ ابلهفریبانه‌یاپیق هوسیله برقاچ کشی اوحرکت سقیمۀ رجعیه‌یی تمنی وتوصیه ایده‌بیلیرلر. فقط خالق اسباب وحادثات اولان جناب حقه ینه حمد وشکر ایدرزکه او تمنینك حصولی عقلاً ومادةً محالدر.

بو تفصیلاتدن اکلاشیلیورکه مسلك اخیر ادبی، بعض ذواتك توهم ایتدیکی کبی، ایجاد وتجدیده هوسلنن برقاچ کشینك کیف واختیاریله میدانه کلمش بر اختراع دکلدر؛ شمدی‌یه قدر ادبیاتمزده حصوله کلن تحولات تدریجیه‌یی انتاج ایدن اسبابك عینی سببلره وینه دستور تکامله تبعاً طبیعی وضروری اوله‌رق وجود بولمشدر.

***

بونی سویله‌دکدن صکره ادبیاتمزده شمدی‌یه قدر کوریلن مسالك واشکال متفاوته‌یی مقایسه ایتمك ایسترز. خرابات مقدمه‌سنده دنیلیورکه:

ایتدم شعرای رومی تحقیق،
آثار وزمانلریله تطبیق؛
کوردم اولمش خلف سلف هپ
ایران شعراسنه خلف هپ.
اول سوزه باشلامش نوایی
تقلید ایله فارسی ادایی؛
کلمش شعرای روم پیشین،
قیلمش او اداده وزنی تعیین.

ادای فارسی ایله تعیین وزن ایدن شعرای پیشین باقی‌یه کلنجه‌یه قدر فارسی‌یی تقلیدده، زمانلرینك سرمایۀ عرفانلری نسبتنده، موفق اولدقلری ایچون اوزمانك اشعاری بوکون کیمسه طرفندن التزام اولنه‌ماز.

باقی — که:

ظاهر کورینور قصیده‌سندن،
طور غزل کزیده‌سندن
کیم طرز قدیمه کسوه ویرمش،
شعر آنك الیله شکله کیرمش.
باقی‌یه سزا اولنسه تعیین
تعبیر مجدد نخستین.

اوصافنه الیق بردهای شعردر — اشعارمزك ایلك رونق وسلاستی کندیسنك خامۀ استادانه‌سنه بورجلی‌یز. فقط باقینك تورك شعرینه ناکهان بر ترقی فوق‌العاده اهدا ایلدیکی ظننده بولنمق حکمت ترقیاتدن ذهول ایتمك دیمکدر. اوترقی دستور تکامله تماميله موافق اوله‌رق بالتدریج حاصل اولمش وقوجه بقی ایشته بو ترقی تدریجی سایه‌سنده اظهار کمال ایده‌بیلمشدر. انجق اوزمانکی ترقیات ادبیه‌مزك معیار کاملی باقی اولدیغی ایچون آثار باقی‌یی تتبع ایله اودورك افکار ادبیه‌سنه اطلاع تام حاصل ایده‌بیلیرز. بومجدد نخستینك قصائدندن برینی اوقویه‌لم:

روح بخش اولدی مسیحاصفت انفاس‌بهار،
آچدیلر دیده‌لریز خواب عدمدن ازهار.

مطلعلی قصیده‌سنك:

دوشه‌دی ینه چمن نطع زمرد فامن
سیم خام اولمش یکن فرش حریم کلزار.
زیب وفر ویرمك ایچون روی عروس چمنه
یاسمن شانه، صبا ماشطه، آب آینه‌دار.
در ویاقوت ایله برنخل مرصع صاندم
ارغوان اوزره دوکلمش قطرات امطار.
برك ازهاری هوا شویله چیقاردی فلکه،
پر کواکب کوریبور کنبد چرخ دوار.

بیتلری شیوۀ تحریر وتنظیم اعتباریله اولدیغی کبی فکر ومآل جهتیله‌ده تماماً اشعار ایرانیه‌یه تقلید ایدلمشدر. فقط ینه بوقصیده‌ده‌کی:

ینه فراش صبا صحن رباط چمنه
کلدی، برقافله قوندردی، یوکی جمله بهار.
لشکر ابر چمن ملکنه آتش صالدی،
طورمه یغماده ینه نیته که باغی تاتار.
فرقنه برنیجه پر طاقنور التون تللی،
خیل ازهاره مکر زنبق اولوبدر سردار.
دیکدی لشکرکه ازهاره صنوبر طوغن،
خیمه‌لر قوردی ینه صحن چمنده اشجار.

بیتلری کسوۀ ایرانیه‌ده اولمقله برابر اوزمان مملکتمزده‌کی تأثیرات محیطه‌دن وارسته دکلدر. یعنی بوبیتلر بوکون بر تورك ایچون غریب اولمقله برابر شاعره تورکلرك اوزمانکی احوال مدنیه‌سندن ملهم اولمشدر. بونلر بر تورك شاعری اولان باقینك او ملهمات شعریه‌سندندرکه سادە‌جه شعرای ایرانی مشق ایده‌رك ونلره بکزه‌مك املندن زیاده شاعر صمیم فکرندن ایجاد شعر ایتمك مقصدیله بوسوزلری سویلمش کبی کورینیور.

خلاصه باقی‌دور ادبیاتی ایران شعراسنك اثارندن ملهم اولمقله برابر تورکلرك اوزمانه

[آلمانیا ایمپراطوری حشمتلو ویلهلم حضرتلرینك برلین سراینده‌کی مطالعه اوطه‌لری]
Le cabinet de travail de l'Empereur d'Allemagne à Berlin.

عائد اولان بعض مخصوصاتندن‌ده اقتباس ایتمشدر. اوزمانکی اشعاردن، بسبتون ادبیات ایرانیه‌یه عائد اولانلر شویله طورسون، باقی دوری تورکلرینك مخصوصاتندن اولان افکار ومضامین بیله الیوم بزه ادبیات ایرانیه قدر یابانجیدر.

چیچکلر آره‌سنده یتشمش فستق اغاجنی، چمن اوزرنده کومه‌لر تشکیل ایدن اشجاری توصیف ایچون باقی ایله برابر « صفوف عسکریه‌یه بکزه‌ین چیچکلرك اجتماعکاهنه فستق اغاجی طوغنی دیکدی؛ صحن چمنده اغاجلر چادرلر قوردی... » دیه‌جك هیچ برشاعر بولنه‌ماز. ینه مثلا بوکون هیچ کیمسه «زنبق باشنه برچوق آلتون تللی صورغوجلر طاقمش؛ اویله کورینیورکه فرقۀ ازهارك سرداریدر! » خیالنه قائل اوله‌ماز. چونکه ازهاری عسکره بکزتمك اوزمانه مخصوص اولدیغی کبی شمدی باشنه طوغ طاقان بر ضابط تصورینه‌ده امکان یوقدر. دیمك که باقی عصری ادبیاتی، کندی مخصوصاتمزدن اولان اقسامی اعتباریله‌ده، بوکون ایچون اعاده‌سی ناقابل اولدیغی قدر بی‌فائده برماضیٔ بعیددر.

بودوردن صکره:

اما ینه بعض کهنه تعبیر
باقیده ایدر درونی تکدیر.
صکره ایدیلوب بوشیوه تجدید
آثار عجمه اولندی تقلید.
اوزانده تحرز زحافات،
تکثیر تتابع اضافات،
جمله ادوات وصف ترکیب،
توسیع تسلسل تراکیب
بردن کیردی بزم لسانه،
هپ نامه‌لر اولدی شاعرانه.
یاپدی ایکی طشره‌لی بوحالی؛
وانلی بریسی، بری رهالی:
یعنی بری نفعیٔ سخنور،
هم دیکری نابیٔ معمر.

سوزلریله اشارت ایدلدیکی کبی ادبیاتمزده نفعی ونابی دورلری باشلیور. ایشته بوزمان بزم مدنیت ایرانیه دائره‌سی داخلنده‌کی ترقیاتمزك حد غایه‌سیدر: بودورده آثار عجم تقلید دکل عادتا استنساخ ایدلمش. عجم مقلدلکی اودرجه‌یلری کوتورلمش که بودورك اشعارینه تورکجه دیمکده تردد اولنسه بجادر. لسانمزده اشعار مضبوطه یازلمغه باشلاندیغی تاریخدن اعتباراً نابی زمانه قدر وبالخاصه بودورده مدنیت ایرانیه تأثیراتیله حاصل اولان ترقیات فکریه وادبیه‌یی تبلیغ ایچون لسانه ادخال ایدیلن کلمات وترکیبات بتون عربی وفارسیدن آلنمش، برطاقم تورکجه کلمه‌لر کلمات عربیه وفارسیه ایله استبدال اولنمش، عربجه‌نك خصوصیله فارسینك قواعد لسانیه‌سی بیوك اعتنا ایله محافظه ایدلمش اولدیغی ایچون آثار ادبیه‌مز کرك لفظاً، کرك معناً ایرانی اولیویرمشدر. ایشته بودورك اك بیوك سخنسرالرندن نفعی عجم شعراسندن عرفینك، نابی‌ده شاعر ایرانی صائبك یالکز مقلدی دکل مشابهدرلر. یاکلش اکلاشلمسین؛ مقصدمز نفعینك، نابینك استعداد عالیٔ شاعرانه‌لرینی انکار ایتمك دکل؛ مدنیت منتفخۀ ایرانیه‌دن بشقه سرمایۀ معرفتی اولمیان برزمانده بو ایکی بیوك داهیٔ شعرك ادبیاتمزی تزیین وتلوین ایچون حلیات عجمی استعاره‌دن بشقه برشیئه موفق اوله‌مدقلرینی و اوله‌مامالری طبیعی اولدیغنی اکلاتمقدر.

نفعینك راست کله بر قصیده‌سنی اوقویکز؛ مثلا:

زهی کاشانۀ شاهانه، عشرتکاه دستوری
که اولمش فرش زرکشله مزین ساحه وسوری!

مطلعیله باشلایان قصیده‌سنده برقوناق ایچون:

درونی اولقدر روشن‌که جرم آفتاب اکلر
کورن روزنلرنده هرمدور جام بلوری.
اوزرین شمسۀ تابان — که رشك مهر رخشاندر —
ضیا پاش اولسه کرکون ومکانه ذره‌جه نوری،
وجودی اولقدر کمیاب اولوردی کیم فلك بولسه
ایدردی وسمۀ ابروی زهره شام دیجوری.
غبارنده نهفته آفتابك نور رخشانی،
رخامنده نمایان آسمانك راز مستوری.
زمینی آسمان اولمش صانور سیر ایلیان‌آنی،
اولنجه عکس اشکال فلك فرشنده منظوری.
کلستاننده شب انجمله سنبل زار پرشبنم،
شبستاننده خورشید سحر برشمع کافوری.
نسیمی تازه‌لر پژمرده اولمش برك ازهاری،
هوای دلکشی نوروز ایدر ایام باحوری.
بهار کلشنی اندیشۀ فردوسیٔ طوسی،
بخور افروز بزمی روح عطار نشابوری.

بیتلریله ستایشکو اولیور. نفعینك روح دهای شاعریتنه جولانکاه احتشام اولان بوپارلاق سوزلر حیفا که ادبیاتمزدن زیاده ادبیات ایرانیه‌یه عائددر. نفعینك آثاری اهرام مصریه کبی اعصار مستقبله‌یه نکه‌اند

عظمت اولوب کیده‌جك ، فقط اهرام فراعنه زمانلرینك تمثال افکاری اولدیغی حالده انار نفعی عصرنده‌کی تورك افکار ومحیطاتنه بیله دائما یابانجی قاله‌جقدر .

نابی ، نفعی قدر پارلاق بردهای شاعریته مالك دکلسه‌ده ، عصرینك مدنیت ایرانیه‌دن مقتبس افکار حکمیه‌سنی آثارنده جمع وتبلیغه موفق اولدیغی جهتله اشعارینك تنوع موضوعی وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق ترکجه‌یه ادخال ایتدیکی کلمات وتراکیب فارسیه‌نك کثرت واهمیتی اعتباریله ادبیاتمزك تحولاتنده تأثیری بلکه نفعیدن زیاده اولمشدر . بونك ایچون برازده اشعار نابیدن اوقویه‌لم :

نقش کوسترمك ایچون خامهٔ صنع استاد
اولدی صیقل زده بونه ورق کون وفساد .
نامکرر صاتیلور چارسوی عالمده
نوبنو امتعهٔ کارکه صنع آباد .
زاردر قبض ایله بسطك دوسرانکشتنده
وضع حکمتله بوبازیچه‌که بست وکشاد .
بسته‌در بربرینه چنبر دولاب وجود ؛
مرتبط بربرینه آب ایله خاك ، آتش وباد .
ایدوب آمیخته خشك وترکرم وسردی
چار رکن اوستنه یاپمش بوبنایی استاد .
صدمهٔ حکمت ایله خاملری پخته ایدر ،
تربیت خانهٔ کون اولدی دکان حداد !
هپ سراپای جهان مزرعهٔ عبرتدر ،
جریان ایتمه‌دو قاعدهٔ زرع وحصاد .
لطف ایله قهری بری برینك آینه‌سیدر ،
عالمك نظم قیامینه سببدر اضداد .
صانع دادوستد چارسوی امکانه
ایلمش حکمت ایله وضع ترازوی تضاد .
تلخ اولور ذائقهٔ نظم امور عالم ،
اولمسه سرکه فروشه متقابل قناد .

بیتلرینك قیمت ادبیه‌لرندن قطع نظر ، اساسی شرق حکمت عتیقه‌سنك لسان شعرده دائر اولان « چار عنصر » نظریه‌سندن عبارتکه بو نظریه بزه عجمدن کلمشدر . « بویله فکرلرده ایکی قوم مشترك اوله‌بیلیر » دینیلیرسه بو دور شعراسنك اك چوق حسیات شخصیه‌یی کوسترمسی لازم کلن اشعار حسیه وخیالیه‌سنی اوقویکز :

مشکسار ایتدی دماغ بادی کیسولرینه .
نافه‌ریز اولدی بوسودالرله آهولرینه .
خواهش وصلتمی حس ایتدی تلاشمدن عجب؟
چین‌خیز جبین ناز اولمقده ابرولرینه .
غمزه خاموش تغافل ، دیده لبریز غضب ؛
فرصت کفتار بولمش کبی بدکولرینه .
یار مجلسده ، کل جام الده ، بلبل ناله‌ده ؛
وقتیدر ، مستانه رفتار ایلسون جولرینه .
فرش زلف اولمق کبی برنونهاله نیتك ،
نابیا خالی دکلدر بوتکاپولرینه !

بوغزلك ابیات مرکبه‌سی ادبیات فارسیه آشنالرینه یابانجی کلمیه‌جك قدر اشعارفارسیه‌یه بکزیور . هله برنجی بیت بر تورك خیالی اوله‌مز : آهو اقلیممزك حیواناتندن اولمدیغی ایچون برتورك شاعری آهودن بحث ایدرسه طبیعت مجاوره‌دن دکل ، عرب یاخود عجم شاعرلرینك دیوان اشعارندن ملهم اولمش دیمکدر .

خلاصه بر شاعر بوکون نفعی ونابی طرزنده نظم اشعاره مقتدر اوله‌بیلمك ایچون عصرمزك افکار ومحیطات مدنیه‌سندن - اکر قابلسه - بسبتون تجرد ایده‌رك درت بش عصر اولکی ایران شعراسنك ونفعی ونابی کبی اونلره پیرو اولان شاعرلرمزك محیط معرفتلری دائره‌سنده محصور اولمق مجبوریتنده‌در . بتون بربیوك قومك ادبیات دیدیکمز مساعئ فکریه‌سنی بودائرهٔ محدوده ایچنه آلمق ، یاخود آلمش کورمك - ممتنع اولدیغندن صرف‌نظر - ترقیات ادبیه نامنه خالصانه آرزو ایدیلیر برحادثه ایسه ، محال اولدیغنی بیله بیله ، بزده اشتراك ایدرز .

***

نابی ونفعیدن صکره کلن شاعرلر - که اثرلری ادبیاتمزك دور وقوف وانحطاطنی کوسترر - زمانلرنده مدنیت ایرانیه منطفی اولدیغی ایچون سلفلرینك وطولاییسیله ایران شعرای قدیمه‌سنك برر مقلدی اولمقدن بشقه برشی یاپه‌مامشلر وایچلرنده کرچکدن خاصهٔ شاعریتله متحلی اولانلر بیله ادبیاتمزه هیچ بر اثر ترقی اهدا ایده‌مه‌مشلردر . بو دورك اشعارنده موضوع اتخاذ اولنان شیلر سلفلرینك موضوع اشعارندن . برده کل ، مل ، بلبل ، مغبچه ، میخانه ، پروانه ، شمع ، آهو ، جادو کبی برقاچ شیٔ معلومدن عبارت اولدیغی ایچون شعرا بوفکر وخیال مضیق دائره‌سنده سوز سویلمك مجبوریتنده قالمشلر ؛ بونلرله یکی بر مضمون یاپه‌بیلنه اك بیوك آثار تقدیر ارزان ایدلمش ؛ مضمون نو بولمقده دوچار عسرت اولان اکثریت شعرا ایسه ، اصلندن بر لطیفهٔ ادبیه دیمك اولان ، مضمونك معناسنی برسوری لفظ اویونجاقلرینه تشمیل ایده‌رك ادبیاتمزی آره‌لرنده من جهة مناسبت بولنان برطاقم کلمه‌لرك جمعندن حاصل اولمه روحسز ، فکرسز ، حسسز برکتلهٔ جامده حالنه کتیرمشلر .

.. بومدعایی تأیید ایچون اسلافك دیوانلری همان عمومیتله مثال اوله‌رق ایراد اولنه‌بیلیرسه‌ده کیف مااتفق برقاچ بیت اوقویورمکله اکتفا ایده‌لم :

سویله ای دیده نم عینمی نده کوردك ،
بوقدر یاش یاشادك سن بوقدر دم سوردك .
نعیم

طبع ناهله موافقدر سپهرك کردشی ،
عقربه وابسته‌در سیر ایله چرخی ساعتك .
فطنت

غرض اوکلرخکی کورمه . بوقسه فیض سرشك
مژه‌مده غنچه بتورسه ایناك کوزمده دکل ؛
عزت ملا

رهکذرلرده دوشوب قالدی کوزم قطره‌لری ،
صانور اطفال سرشکم کون ابنای سبیل .
نورس افندی

تن بیماری غم اویله ضعیف ایلدی کیم
کندمی کورمك ایچون کوزکه محتاج اولدم !
بلیغ

شیرینك آجی سوزلرینی ایلدکجه یاد
زنجیر اشکه طاغلری باغلاردی کوهکن .
نهاد بك

ای شانه قیل وقال ایله تل قیرمدن واروب
شرح ایله یاره حال پریشانی موبمو .
جودت پاشا

تعظیم ایله ایاغنی بوس ایلمك ایچون
ایلر صراحی بزمده اول مهه سرفرو .
ضیا پاشا

برقلم قاشلی ، مرکب صاچلی کاتب دلبری
خلقی مجنون ایده‌یازدی صحن کاغد خانه‌ده .
نابی

قیل طولاشمش قلمه دوندی زبان وصفنده ،
کاکل یاره طوقنمش کبی کفتارك اوجی .
اسعد مخلص پاشا

بو مثاللری ایستدیکی قدر چوغالتمق پك آسان اولدیغی ایچون ، دها زیاده تکثیر

سواده لزوم کورمدم .

عمومیتله اسلافك وبالخاصه بو دور شعراسنك - مرحوم ناجی افندی‌یه بیله خوش کورونمین - مسلك ادبیلری ایکی نقطه اوزرینه مؤسسدر : اولا مبالغه ، ثانیاً صنایع لفظیه . برقاچ بیوك شاعرك بعض اثرلری مستثنا اوله‌رق تبلیغ ایدیلن حسلرده ، خیاللرده ، فکرلرده شاعرك شخصیت صمیمیه‌سندن اثر بولنمدیغی ایچون بر سوزی مؤثر دوشورمك مطلقا مبالغه ایله اولور اعتقادی وجود بولمش .

خیالده مبالغه میان قدماده اوقدر مقبول ومسلم برقاعده‌درکه شیخ غالب بیله نابی‌یی مؤاخذه ایدرکن :

هم بردخی بوکیم اول سخنساز
اغلاقده مرغ پست پرواز .

دیور . حسه کلنجه ، قدمانك بزه یادکار براقدقلری حسیات هپ عشقه متعلقدر ؛ نته‌کیم شیخ غالب :

هیچ عشقدن اوزکه شی روامی
صرف ایتمکه کوهر کلامی !

بیتیله بونی تأیید ایتمش . غرامیات شاعرك صمیم قلبندن چیقارسه مؤثر بر شعر اولور ؛ فقط قدما لیلا مجنون افسانه‌سنده‌کی حسیاتی تکرار ایله مألوف اوله‌کلدکلری ایچون صمیمیتدن محروم اولان شعرلرینك تأثیری تبلیغ حسیاده مبالغه ایله قائمدر ظننه دوشمشلر . فضولینك ، او شاعر شیدانك بیله اشعارنده‌کی روح متهیج برچوق برلرده اغلاق بی‌لزوم ایله آلوده‌در . اکثریا پك ساده بر حقیقت فکریه‌یی دها زیاده مؤثر ایتمك امل مبالغه‌کارانه‌سیله بتون بتون تأثیردن ساقط ایدیورلر . نابینك :

ذلت اربابی اولور نزد الهیده عزیز ،
خلق جامعده ال اوزره کوتورر پاپوشن .

بیتنده یایدیغی کبی .

استعداد شاعریتلری عالی اولان سخن‌پردازلر لفظ اویونجاقلرینه پك اهمیت ویرمه‌مشلر ، مثلا نفعی بوکا هیچ ملتفت اولمامش ، فقط اویوکسك نظردن محروم یارادیلانلر ، خصوصیله انحطاط ادبی دوری شعراسی شعرده منتهای مقصدی برایکی جناس یاپمقدن ، برقاچ مناسبتلی کلمه‌یی یان یانه کتیرمکدن عبارت عد ایتمشلر ؛ معنا ایچون اکثریا طاتسز برمبالغه‌یی کافی کورمشلر ؛ هله هرشعرده اساسلی و مستقل بر موضوع اولمق لازم کله‌جکنی هیچ خاطرلرینه کتیرمه‌مشلر .

بوندن طولایی شعرای سالفه‌یی تعییب ایتمیه‌لم . اصل نقیصه شایان اولان اونلرك مسلك ادبیسیدرکه بوده کندی اختیارلریله دکل ، قوانین مطردهٔ طبیعیه‌دن منبعث برچوق اسبابك نتیجه‌سی اوله‌رق تأسس ایتمشدر .

***

بودور تدنی - حقلی حقسز هرنه‌ایسه - شناسی‌یه نسبت ایدیلن دور ادبی ایله ختام بولیور . ادبیاتمزك بوانناده کچیردیکی تحولات ، ترقیات فکریه‌مزك سرعت و شدتی نسبتنده ، متهیجدر . مدنیت غربیه‌دن آلدیغمز سرمایهٔ معرفتله حاصل اولان مسلك جدید ادب آتی‌یه بیوك ترقیلر وعد ایدر بر تاب جوانی ایله منجلی اولمش ؛ قدمانك مبالغاتی ، صنایع لفظیه‌سی بالنسبه غایت سریع بر صورتده لایق اولدقلری طبقهٔ اعتباره تنزل ایتمش ؛ شعرده اول باول برموضوع شاعرانه آرانه‌جغی ، صکره اوموضوعك حسن تبلیغی ایچون - افکار و حسیات و خیالات طبیعت وصمیمیتدن انحراف ایتمه‌مك اوزره - ذوق سلیمك تعیین ایده‌جکی صورتده مجازاتدن استفاده اولنه‌جغی ، الفاظك خدمتی ایسه معنانك مقصود اولان تأثیری حصوله کتیرمسنی تسهیلدن عبارت اولمق لازم کله‌جکی اکلاشلمش .

بو مسلك نوین شعرمزی سرتاسر تجدید ، نثرمزی عادتا یکیدن احیا ایده‌رك کرچکدن برتورك لسانی ، برتورك ادبیاتی وجوده‌کلدی . بوتون اوقومه یازمه بیلنلرك هپسی فکرینی تحریراً افاده ایده‌بیلیور ؛ یالکز ارباب اختصاصك تقدیر ایده‌بیله‌جکی یوکسك نثرلر ، بتون بتون خواصه مخصوص اولان شعرلر مستثنا اولمق اوزره هرکس یازیلان شیلری اوقویه‌رق ، اودوته‌رق اکلایور . بوکون عوام ایچون یازلمش نثرلر اولدیغی کبی یارین عوامه مخصوص شعرلرده یازیله‌جقدر . هم بوشعرلر :

کوپ دیبنده باغلمه
قره کوزلیم آغلمه

قیا باشیسی وامثالی کبی « باغلمه » ایله « آغلمه » تقفیه‌سنی مقصد یکانه اتخاذ ایده‌رك ، مناسبتلی مناسبتسز یالکز بر قافیه بوله‌بیلمکی دوشونه‌رك یازلمیه‌جق ؛ غایت طبیعی ، غایت صمیمی بر ادا ایله عوامك تحسسات وتخیلاتنه ترجمان اوله‌جق . شعرده‌کی کلفت قیود بوترقینك ، نثره نسبتله ، براز تأخرینه سبب اولیور . فقط مسلك نوین ادبمزك اساسلری شعرك انواع موجوده‌سنی اصلاح وتجدید ایله شعرمزه کیتدکجه دها زیاده طبیعت وصمیمیت بخش ایدرکن عوامه مخصوص شعرلرك‌ده قریب الظهور اولدیغنه شبهه ایدلمه‌ملیدر .

بو امنیه‌نك مژده‌بر حصولی اوله‌رق ، امثال سائره‌سی میاننده ، شو ایکی شعر پارچه‌سنی ارائه ایده‌بیلیرم :

اوزاقده شویله بش‌اون خانه‌دن ، بش‌اون باجادن
عبارت اسکی فقط شاعرانه ، آسوده ،
یشیل براورمانه همسایه برکوچك بلده ...

آغاجلرك آره‌سندن افق صارارمقده ،
کشاده‌سینه بولوطلرله سوسله‌نن کوکدن
لب وداعی نهارك زمینه بوسه فکن :

صاغنده برقورو خندق ، صولنده برچالیلق ؛
شو اینجه یول - که آچیلمش کنیش آدیملرله -
برآسیابه اولور منتهی صاپنجه صوله .
. . . . . الخ

§

چولوق‌چوجوق ، بتون‌أوخلق برکنیش اوطه‌نك
هوای سردینی تسخین ایدن کوچك صوبه‌نك
باشنده سویلشیورلردی ، پرنشاط وسرور ؛
زمینه قطره فشاندی سحائب مفتور .
ظلام ایچنده صوقاق ، تازیانهٔ باران
ایدودی ضربهٔ سردیله جاملری لرزان .

سدیرده والد مشفق ، یانده مخدومی ...
چیتیر ، پیتیر فونوشوردی لسان معصومی ؛
کوزنده کوزلکی ، قیرینتی بوحچه‌سی یرده ،
دیکیش دیکوب اوطورورکن دکری مندرده
چوجوقلری آلوب اطرافنه بیوك آننه
دیبوردی أسنه‌یه‌رك: « نرده ماویشم سودنه؟»
. . . . الخ

شعرده خاصهٔ ممتازهٔ قومیت متأخرین ادبانك آثارنده کورلمکه باشلادی . بوندن صکره شعرمز هپ بو خاصه ایله ممتاز اوله‌جقدر .

ایشته بو ترقیات مهمه ، شعرك بو حیات نوینی مدنیت غربیه‌دن آلدیغمز جوهر عرفانك اثر تجلیسیدر ، بوکا شبهه یوق . فقط ادبیاتمز بو مدنیتدن نه آلدی ؟ بوراسنی اکلایه‌لم : بعضلرینك ظنی کبی ، بو تجدد شعرمزی اوروپالی ایتمدی ؛ بالعکس اوزمانه قدر ایرانی اولان ادبیاتمز تورکلشدی . مسلك جدید ادبینك ابتدا ایتدیکی اساسلردن الك مهمی طبیعیت وصمیمیت اولدقجه شعرمز نه ایرانلی اوله‌بیلیر ، نه اوروپالی !

شعرده طبیعیت ، برطاقم بی‌لزوم اعلاقات ایله حسیات وخیالاتی تشویش ایتمه‌مکله ، تبلیغده جلیتدن صاقنمقله محافظه اولنه‌بیلیر ؛ صمیمیت ایسه ، شاعرك یالکز کندی افکارینی ، کندی حسیاتنی ، کندی تخیلاتنی دوشوندیکی ، حس ایتدیکی ، خیال ایتدیکی کبی تبلیغ ایلمسیله قائمدر . افکار شاعرانه‌مز وهله حسیات وخیالاتمز اول باول طبیعت مجاوره‌دن ، صکره عادات واخلاق وشرائط معاشرتمزدن ملهمدر . اوستنده یاشادیغمز قطعهٔ ارضی سماسیله ، زمینیله ، عوارضیله ، نباتات وحیواناتیله ، مواسمیله ، روزکارلریله ، خلاصه مؤثرات طبیعیه‌سیله غرب اقلیمنك عینی اوله‌جق درجه‌ده دکیشدیرمدکجه — که بوالبته محالدر — طبیعت مجاوره‌دن ملهم اولان حسیات وخیالاتمز غربلیلرك حسیات وخیالاتنه بکزه‌مز ؛ دیکر طرفدن ، اخلاق وعادات وشرائط معاشرتمزده غرب اهالیسنك اخلاق وعاداتنه تماميله توافق ایده‌میه‌جکی ایچون ، بو جهتله‌ده افکار وحسیات وخیالاتمز بزه مخصوص قالیر ؛ ومادامکه طبیعیت

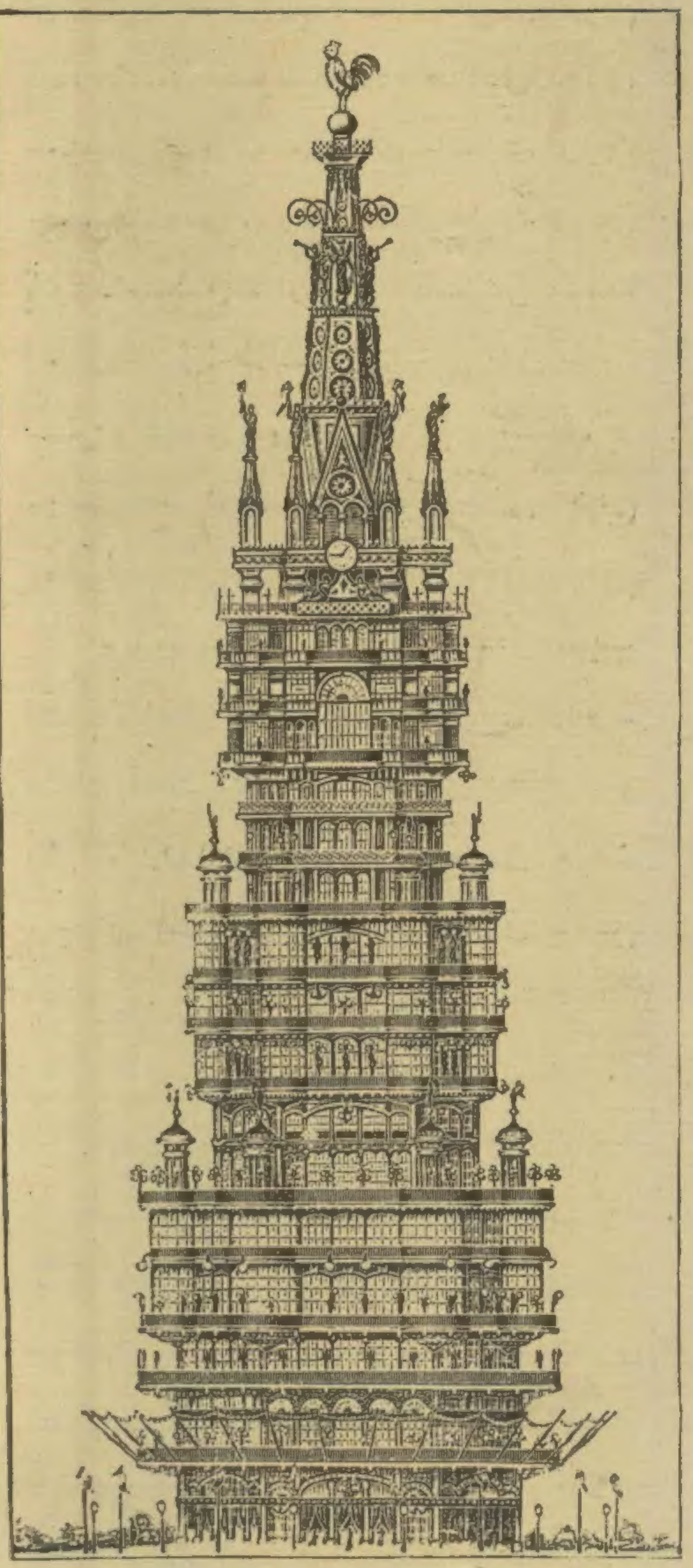

پارسده ١٩٠٠ سرکئ عمومیسی ایچون انشا اولنمقده اولان یکی قوله

وصمیمیت مسلك ادبیمزك اساسیدر ، یعنی خیالات وحسیاتمزی تخیل ایتدیکمز ، حس ایتدیکمز کبی وغایت طبیعی اوله‌رق تبلیغ ایده‌جکز ، شعر ونثرمز هر زمان تورك قاله‌جق ، هر زمان خاصهٔ قومیتله تمیز ایده‌جکدر .

بو حالده ، غربدن نه آلدق ؟ دینیله‌جك . غربدن نه‌لر دوشونه‌جکمزی دکل نصل دوشونه‌جکمزی اوکرندك : مثلا برغرب شاعری کندی مملکتنده کوردیکی بر کیجه‌نك شخصیتی اوزرنده‌کی تأثیرینی ، کندی احتساساتنی یازمش . بز ، بو شعردن بویله برتحسسك برشعره موضوع اوله‌جغی فکرینی آلدق ؛ کندی مملکتمزده کندی کوزمزله کوردیکمز بر کیجه‌نك کندی شخصیتمز اوزرنده‌کی تأثیراتنی ، کندی قلبمزك ، کندی روحمزك احتساساتنی یازدق . غرب شاعرینك سوزی نصل کندی اقلیمنك ، کندی قومنك شعری ایسه بزم یازدیغمزده کندی مملکتمزکدر ، بزم شعرمزدر ، تورك شعریدر .

قدما شعرای ایرانك دوشوندکلرینی ، یاخود بك مشابهلرینی دوشونورلرمش ؛ بوکا « تقلید » دیرلرکه صنعتك دشمنیدر . اونك ایچون شعرلرنده صمیمیت یوقدر ، خاصهٔ ممتازهٔ قومیت یوقدر . متأخرین ایسه غرب شعراسنك دوشوندکلرینی دکل اصول تفکرلرینی اخذ ایتمشلر ؛ بوکا « امثال » دیرلرکه صنعتك اعظم اسباب ترقیسیدر .

...

مسلك جدید ادب برمدنیت مترقیه‌نك محصول بهینی اولدیغی ایچون ترقیات آتیه استعدادیله وجوده کلدی . ایشته بو ترقیاتك پایهٔ اولینی شونك بونك « دەقادانلق » دیه تحقیر ایتدکلری مسلك اخیر ادبیدر . بو مسلك اخیر اون اوچنجی قرن هجری مسلك ادبیسنه هنوز پك مشابه یسه‌ده ، اوته‌دن بریدن دوچار اولدیغی تعریضانده کوستریورکه ، آره‌لرنده براز فرق بولنه‌جق . بو فرقی یاخود دها طوغریسی بو فرقلری آرایه‌لم :

اولا ، اسلوب افاده دها زیاده طبیعیت کسب ایتدی . اوزمانك محرراتیله اکرم بك افندینك محصولات اخیرهٔ ادبیه‌سی یکدیکریله مقایسه ایدیلیرسه بو فرق قولای اکلاشیلیر . بو اثر ترقی هم عموماً مسلم ، هم ده — بعض تعریضات نادره‌دن قطع نظر — تعرضدن سالمدر .

ثانیاً ، لسان ادبه یکی یکی تعبیرات وترکیبات ادخال ایدلدی . بو جهت شدتله هدف اعتراض اولیور . آنجق ، اقی ونابی دورلری‌ده داخل اولدیغی حالده ادبیاتمزك ترقی حالنده بولندیغی زمانلر لسان ادبمز دائما الفاظ وتراکیب جدیده ایله توسع ایتمشدر . چونکه ادبیاتده ترقی اوزمانه قدر بر موضوع ادبی اوله‌میان برچوق شیلرك حدود شعر داخلنه کیرمسی ، هنوز تبلیغ

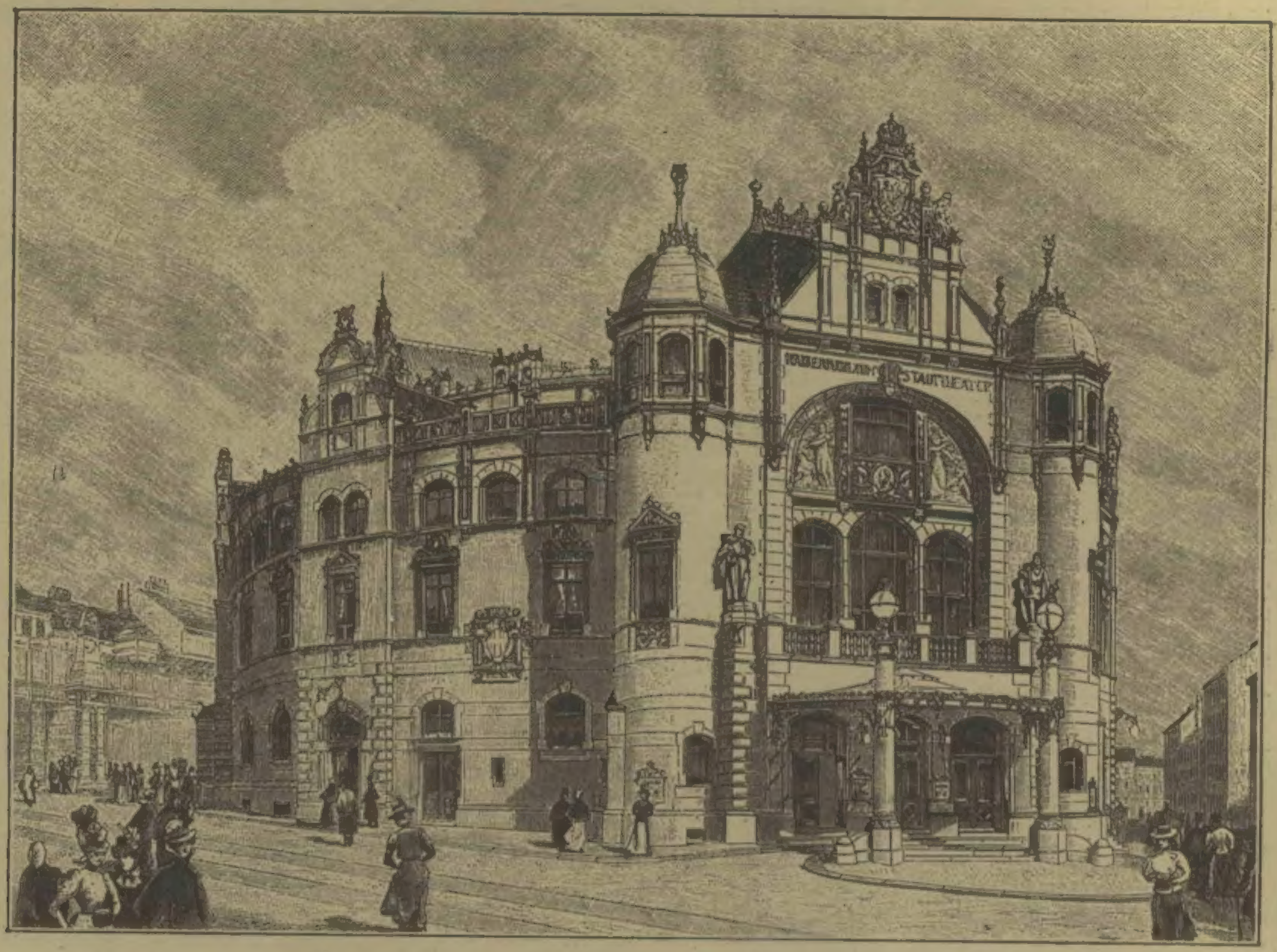

[اوستریا ایمپراطوری حضرتلرینك اللنجی سنهٔ قعودلری وسیله‌سیله ویانه‌ده انشا وکشاد اولنان یکی تیاترو]
Le nouveau théatre de Vienne.

دکل حتی تصور بیله اولنمامش برطاقم افکار وحسیات وخیالاتك لسان شعر ایله افاده ایدلمسی سایه‌سنده حصوله کله‌بیلیر . یکی بر حس وخیال وفکر ایسه اکثریا بر لفظك معناسنی تشمیل ، بر دیکرینك‌کنی تخصیص ایده‌رك ، نادراً یکی بر کلمه بوله‌رق ، خصوصیله یکی ترکیبلر یاپه‌رق تبلیغ اولنه‌بیلیر . الفاظده بو یکیلکلری رد ایتمك فکر بشرده توقفی تمنی ایلمکله بردر . الفاظ وتراکیب جدیده‌دن بکنلمیه‌جك بر قصور ایله معلول اولانلر وارسه بونلری یا خالصانه اخطار ، یاخود صحیح وسالم بر لفظ وترکیب ایله استبدال ایتمك ... ایشته یالکز بویولده حرکت صمیمی بر آرزوی ترقی‌یه دلالت ایدر . هم ده لسانمزك هرنه‌سببله اولورسه اولسون قبول ایده‌میه‌جکی الفاظ وتراکیب البته بالاخره مهجوریته دوچار اولور . بر شاعر قوجه برقومه زورله انفاذ مرام ایده‌مز یا !.. ابداع تراکیب ایله حسن تبلیغه چالیشان ادبا وشعرایی لسانی اخلال ایله اتهام ایتمك یا برقاچ کشینك مساعیسیله میلیونلرجه خلقك ناطقهٔ فصاحتنه سکته عارض اوله‌جغی وهمنه دوشه‌جك قدر کوته‌بینلکه ، یاخود ادبای اخیره‌یه — کندیلرینك هیچ بر زمان تصوره جسارت ایده‌میه‌جکلری — بر قدرت خارق‌العاده اسناد ایده‌جك قدر مشوشیت نظره توقف ایدر .

برده بو یکی کلمه‌لره عداوت مراقی قول ایله فعل آره‌سنده غریب بر تناقض کوستریور : بو درلو مراقلرله وقت کچیرنلرك بیان ایتدکلری اعتراضات کچن عصر هجریده لسانمزه ادخال ایدیلن کلمات وترکیبات سایه‌سنده افاده اولنه‌بیلیور ؛ اون اوچنجی قرن هجریده ممدوح اولان ایجاد الفاظ وتراکیبك اون دردنجی قرن هجریده مقدوحیتنی ایجاب ایدن بر سبب مستقل یوقسه — که اولمسه کرکدر — بو اعتراضات ایله او کلمات وترکیباتك استعمالنی یکدیکریله تألیف قابل اوله‌میه‌جق . دها تحفی الفاظ نوینه قارشی واویلای شکایت ایله مالا مال اوله‌رق کچنده کوزمه ایلیشن بر مقاله‌ده تعبیرات فلسفیه‌دن وایجادات اخیره‌دن اولان « تکامل » لفظنه ، ینه ادبای جدیده‌دن برینك سنوحهٔ خیالیه‌سنی افاده ایدن :

دوك خاك سیاه اوستنه ای دست‌سما دوك ؛
ای دست سما ، دست کرم ، دست‌شتا دوك ؛
ازهار بهارك یرینه برف سفیدی ...

مصراعلرینك بوزونتیسی کبی کورینن « دست شتانك زمینه سرپدیکی قارلری » عباره‌سنه ، هله بو عباره‌ده‌کی « دست شتا » ترکیب مجازیسنه ، « ازهاپران » فلان کبی تعبیراته جای قبول ویرلمشدی . بتون بو شیلر اکلاتیورکه یازیلان سوزلرده التزام جدیت اولنمیور .

ثالثاً ، مسلك اخیر ادباسی حسیات وخیالاتی دها شخصی ، دها قطعی ، هله تصویراتی دها خصوصی اوله‌رق افاده‌یه چالیشیور . ایشته الفاظ واسلوبده کوریلن تفاوتك اسباب مهمه‌سندن بری اولدیغی حالده شمدی‌یه قدر معترضلرك نظر دقتنه اصابت ایده‌مین بو فرقدرکه ادبیاتمزی دها زیاده مترقی ، دها زیاده تورك ایدیور ، وایده‌جك .

بو فرقی براز ایی آکلایه‌لم :

تورك ادبیاتنك مجدد یکانه‌سی دکلسه‌ده مؤسس بلند همتی اولان اکرم بك افندینك شو منظومه‌سنی اوقویکز .

هلال سحر

نه‌در بوفیض مکمل ، نه‌در بوحال سحر ؟
نه‌در حقیقت علویهٔ مآل سحر ؟
نه‌دن بولور بوقدر رونق ظلال سحر ؟
بن اولشم ازلی عاشق جمال سحر !
سنك‌ده‌می دلك آشفتهٔ وصال سحر ؟
نه‌در بوحزن غریبانه‌ك ای هلال سحر ؟

نه‌وار عجب اوته‌سنده جهان دیجورك ؟
نه‌در بیلنمبور اصلی بواسر مستورك !
نه‌در غرورینه باعث شونجم پرنورك !
ذکری تابنه ؟ حاشا ، اوچشم مخمورك !
محرك اوله‌ده سودامه وضع مفتورك
سنك‌ده‌می کدرك واردر ای هلال سحر ؟

نه‌خوش زمان .. نه‌غریبانه عالم مهتاب !
هوا نه‌خوش .. نه‌قدر دلپذیر صفحهٔ آب !.
نجوم زاهره‌یی روحم ایلر استجواب .
اولوب‌ده نورکه حائل نه ا کلایور شو سحاب؟
بوشب نه‌دن ینه قالدك بنم کبی بی‌خواب ؟
نه‌درد ایله متألم‌سین ای هلال سحر ؟...

نه‌در اوحسن الهی جهان بالاده ؟
نه‌در اونقش مباهی سپهر میناده ؟
نه‌در اونامتناهی لطافت اشیاده ؟
قالیرمی طاقت دل بونلری تماشاده ؟
کیمك اونورکه موج اورمه‌ده شودریاده
خدا بیلیرکه پریشانم ای هلال سحر !

کذر کهکده باوطمی اوجمع ظلمت بار ؟
ویاهوایه‌می چیقمش زمینده‌کی کهسار ؟
یاننده خیلی یاقشمش اوکوکب سیار !.
کیمك اونوری سمواتی طولدیران دیدار ؟..
نه‌در اوسرخ وسفید ؟.. آه باشلیورمی نهار!..
یارین صباحه دیمك صحبت ای هلال سحر !

بوشعر بلیغك رقت حسیاننه ، آهنك سامعه نواز سلاستنه تلمیذانه عرض تقدیرات ایتدکدن صکره تصویره تعلق اعتباریله تدقیق ایده‌جکز :

برنجی قطعه ، بزه شاعرك حال سحر قارشیسنده حاصل ایتدیکی حیرتی تعریف ایتدکدن صکره سماده حزن آور برهلال سحر بولندیغنی اکلاتیور ؛ ایکنجی قطعه شاعرك حسیات قلبیه‌سنی تبلیغ ایتمکله برابر سماده برده نجم پرنور اولدیغنی سویلیور ؛ اوچنجی قطعه هوانك خوش ، صفحهٔ آبك دلپذیر اولدیغنی ، سمانك اوته‌سنده ریسنده بلوطلر بولندیغنی تصویر ایلیور ؛ دردنجی قطعه جهان بالاده‌کی حسن آلهی‌یی ، سپهر میناده‌کی نقش مباهی‌یی ، اشیاده‌کی لطافت نامتناهی‌یی ، بشنجی قطعه‌ده رهکذر هلالده‌کی بلوطك کهساره بکزه‌دیکنی افاده ایدیور . شو خلاصه شعرك کافهٔ مزیات ادبیه‌سنی مطالعه ایچون یاپلمش اولسه ایدی ، نکاه تقدیره بوقطعه‌لرك مالامال اولدیغی محاسن بدیعه‌یی عرض وارائه‌یه چالیشمق لازم کلیردی . بز یالکز تصویره عائد اولان جهتلرینی آلیورز ؛ بوحالده چشم خیاله کلن لوحه شو اولیور : هواخوش ... صفحهٔ آب دلپذیر ... سماده حزین بر هلال سحر ، پرنور برنجم ، کهساره بکزر سحاب وار ؛ جهان بالاده حسن آلهی ، سماده نقش مباهی کورینیور ؛ اشیا غایت لطیف ... بو تصورده « خوش و دلپذیر » صفتلری ، متکلمك ومخاطبك تقدیرلرینه کوره تبدیل معنا ایدر کلمه‌لردن اولدیغی ایچون ، معین برحال افاده ایده‌میور . مثلا متکلم غایت راکد هوانی خوش بولدیغی حالده مخاطبك خوشنه کیدن سرتجه برروزکارله متهیج هوا اوله‌بیلیر . « جهان بالاده حسن الهی کورینیور » دینلدیکی زمان ، حسن الهیدن اکلاشیلان حسن مافوق‌الطبیعه نکاه مخیله اوکنده اظهار وجود ایده‌مدیکی ایچون ، تصویره بك‌زیاده خادم اوله‌میور . بوحالده اوقوجه شعر بلیغك تصویره عائد اولان ، یعنی مطالعینك ذهننده برخیال معین پیدا ایدن قسمی اوفاق برشی قالیوریور . اکرم بك افندینك شعرینه دکل اون اوچنجی قرن هجری مسلك ادبیسنه عائد اولان بونقصانی اکماله چالیشمق اون دردنجی عصره مترتب بروظیفهٔ رقیدرکه ایفاسی بوکون وسیلهٔ تزییف اولیور .

اکرم بك افندینك برده شو شعر حزینی اوقویه‌لم که بیوك شاعرلرك حیات ادبیه‌لرنده کچیردکلری تحولات تدریجیه‌نك بورادہ باهر برمثالی وار :

شعر متروك

کومولدیکی ورقك لون آسمانیسی
بتون بتون صوله‌رق برغریب رنك آلمش .
— نقوشی آلتنه چکمش .. کناری فرسوده —
طوررمش اویله‌جه برظرف ایچنده پچاپیچ .

« نه‌در بوکهنه ورقپاره ؟ شبهه‌سز برهیچ !..
دکلمی اویله ایسه صاقلامق‌ده بیهوده ؟ »
دیدم‌ده صوکره فقط اکلادم نیچون قالمش ..
تصادفك نه ایمش مقصد نهانیسی .

۞

تقرر ایلمه‌مش خط بی‌لیاقت ایله
چیزوب ینه یازارقدن هوسکذارانه
قیریق دوکوك سکز اون مصرع ایتمشم تسطیر
شبابمك دم پرشوق نوبهارنده .

قدیم اصوله کوره صفحه‌نك کنارنده
یچملی قافیه‌لردن اوزونجه برزنجیر ...
بوبرغزل اوله‌جقمش‌ده — دلفکارانه —
زواللیجق براقلمش اوحال وهیئت ایله .

۞

بیانی ساده .. موافق اوکا مواددہ .
اوساده‌لکله برابر حزین اولان بواثر .
— بوشعر صاف جوانیی روحمك — بیلمم
نیچون ویرله‌مش آغوش « نغمهٔ سحر » ه ؟.

تفکر ایلر ایکن نصب عین ایدوب اثره
به‌لیردی وجه لطیفنده محتجب .. مبهم
طونوق طونوق لکه‌لرکه صو طاملایان یرلر
قورردہ بللی ایدر صفحهٔ مجلاده :

۞

بوقطره قطره سرشکك خطور آنیسی
چوکرتدی قلبه آغر .. سوزناك برهجران .
— کوزم یوزنده کهن شعر کریه آلودك —
اوتوز ییل اولی طالدم تفکره محزون !

اوحال ایچنده طولوب یاشله دیدهٔ پرخون
صیجاق صیجاق قطراتی ملال بیهودك
اولوردی — اوستنه‌دوشدکجه — شعرمك خندان
کولومسه‌مك یاقیشان چهرهٔ خزانیسی !..

بوشعری دقتله اوقویکز . شاعر اوراق پریشانی قاریشدیررکن بولدیغی بر کهنه کاغد پارچه‌سنی نصل خصوصیتله تعریف ایدیور ؛ صفتلرده نصل محدود ومعین بر معنا وار ؛ هله حسیات نه‌قدر شخصی ، نه‌درجه قطعی تبلیغ ایدلمشدر .

بوقطره قطره سرشکك خطور آنیسی
چوکرتدی قلبه آغر .. سوزناك برهجران
— کوزم یوزنده کهن شعر کریه آلودك —
اوتوز ییل اولی طالدم تفکره محزون !

اوحال ایچنده طولوب یاشله دیدهٔ پرخون
صیجاق صیجاق قطراتی ملال بیهودك
اولوردی — اوستنه‌دوشدکجه — شعرمك خندان
کولومسه‌مك یاقیشان چهرهٔ خزانیسی !...

پارچه‌سی اویله بر حس صمیمی افاده ایدیورکه بو شعری اوقویوب‌ده او حسی طویمامق قابل دکلدر . « اوتوز ییل اولی طالدم تفکره محزون ! » مصراعنه کلنجه نظر قلبده کندی حیات ماضیه‌سنه عطف نکاه تحسر ایتمش بر وجود محزون ومتفکر ظاهر اولیور . اووجود برطیفدرکه شاعرك شخصیت معنویه‌سنك بر وضع مخصوصنی ارائه ایدر . شاعر بوطیف حزینی پیش نکاه احتساسنده کورمش ، عیاناً کوستریور .

ایشته صمیمی حس بودر ؛ ایشته مسلك اخیر ادبنك تصویر حسیات وخیالاتده آرادیغی خصوصیت ، شخصیت ، قطعیت شعرلرك بودرلو یازلمسیله حاصل اوله‌بیلیر . یازیلان شیلر دها زیاده شخصی ، دها زیاده خصوصی اولدقجه آثار ادبیه‌ده مؤثرلرینك طبایع شخصیه‌سی دها زیاده منطبع بولنور وبوحالده برتورك شاعرینك محصول قریحه‌سی خاصهٔ ممتازهٔ قومیتی دها زیاده اظهار ایدر ، دها زیاده تورك اولور . بوده بر قضیه‌درکه منطق انکار ایدلدکجه رد اولونه‌ماز .

شمدی برازده کنج شاعرلرك آثارندن مثال ایراد ایده‌لم : بونك ایچون انتخابه لزوم کورمیورم . خاطرمه کلن برقاچ شعری اوقویه‌جغم . ایشته مثلا ع . نادر بکك « وصیت » عنوانلی شعری . بو هرکسی آغلاتمشدر ظن ایدرم ؛ تکرار ایتمیه‌لم . ینه اوشاعرك شوبیتلرینه باقکز :

کوروندی برکوشه‌دن بر جنازه ، برتابوت ،
فقط غریق سفالت ، ملول ، بی‌زینت
که درت کشیله ایدرکن مزارینه رحلت
وجوده بارکران برعدم خمیره‌سیدر .
نه‌در اوتختهٔ آلودهٔ غبار سیاه
که ایکره‌نیر اوکا انسان ایدرسه مدنکاه !
بوتون بوداقلری برقانلی کوز کبی باقیور ؛
اوروبمك آغلری اوستنده اوله‌ده ظاهر ؛
یاریقلرندن اولوم رنکی ، کولکه‌سی آقیور .
خیال وحسمی ایتدی بومنظره مبهوت ؛
هله بوتون بوتون آزرده خاطر ایتدی بنی
یکانه زینت وداراتی ؛ بریشیل یمنی .

توفیق فکرت بکك « سیس » عنوانیله نشر ایتدیکی برشعردن مفرز شوقطعه‌لری‌ده اوقویك :

برحسن مکمل کبی هرکس سکا عاشق ،
هرکس سکا مجذوب .
هرکس سکا مشتاق ؛
ای طفل خیالی ، یدلهوکده قادینلق
بیك شکله کیرر ، خیرپالانیر ، عاجز ومغلوب
کویا براویونجاق .

ایلر سنی ایما بکا ، ای مرغ هواخواه
برلمحهٔ بیکاه
عمقنده لیالك ...
بیکلرجه نظر هپ سنی تعقیب ایله کمراه ،
بیکلرجه سقوطك اولیور باعث ایواه
برضربهٔ بالك .

جناب شهاب‌الدین بك « یقظات لیلیه » نامنی ویردیکی شعرنده کیجه اوزاقلردن ایشیتدیکی بر پیانو سسنی شویله تعریف ایدیور :

کاه اولور اینجه ، نازنین بر سس
لیل ایچنده سوروکله‌نیر ، ایکلر ؛
اونی ظلمت ، سکوت ایله ، دیکلر .

کاه اولور برفغان تیز هوس
بتون اعصاب کائناتی کرر ؛
قلب خوابیدهٔ جهان تترر .

صوکره برشهقهٔ بکا اوله‌رق
دونر آغوش لیل تاریکه ،
چالیشیر روح صمتی تحریکه .

صوکره تدریجاً آلچالوب صوله‌رق
اوقدر پست اولورکه اوکسوره‌رك
ظن ایدرسك تباه اولوب کیده‌جك .

صوکره بایغین ، کسیك ، سکوت ایلر ،
موسیقیٔ سکوتی اوقشایه‌جق
برانین خفی قالیر آنجق .

ابراهیم جهدی بکك « شانتوز » نامیله یازدیغی شعر ، تیاترو صحنه‌سنده تغنی ایله تأمین معیشت ایدن بر قادینك یالدیزلی سفالتنی :

شیمدی هرکس سنکله مستغرق ؛
بردقیقه سن ایلینجه سکوت
برچوق آلقیش صداسی چاغلیه‌رق
دوکولور صحنهٔ مهارتکه ؛
تعزیت صای بونی فلاکتنه ،
بوکیجه دردکی بونکله اویوت !...

قطعه‌لریله تصویر ایدیور .

سلیمان نسیب بك آطه‌دن عودت ایدرکن کوردیکی ، حس ایتدیکی شیلری تعریف ایچون دیورکه :

یاواش یاواش یوریوردی واپور... هواغایت
کوزلدی اقشامه مخصوص اولان سکونت ایله ؛
افقلره چوکیوردی غریب بررقت .
یاواش یاواش باتیوردی کونش مهابت ایله .

فنار جواری — که دونمشدی برچمنزاره —
شعاع شمس ایله لبریز شوق ونشئه ایدی ؛
باقلسه فرق اولنوردی ظلال اشجاره
کولومسیور کبی طورمش لطافت ابدی ...

فائق عالی بکك « قیش منظره‌لری » عنوانی ویردیکی شعرنده‌کی :

صمت وهراس ایچنده اویورکن بتون طیور ،
باد غصونشکن کچه‌رك نا کهان طولار
راطب ، قاراکلق اورمانه وحشی‌اوغولتولر ؛
خوابیدهٔ سکون یووالر تارمار اولور .

تترر چنارلر عصبی ارتعاش ایله ،
خرچین دکز کوکس کره‌رك باده ، پرغرور ،
بربی‌نهایه ضربهٔ اعصاردر اوورور
امواج کف نثارینی کوه مسلسله .

قطعه‌سی‌ده کوزل بر مثالدر .

تصدیعدن اجتناب ایتمسه‌یدم « اونلر ده‌قادرلر ! » دینیلن شاعرلرك هپسنك آثارندن بر دکل برچوق مثال ایراد ایده‌بیلیردم . شمدی استطراداً شونی سویلمکله اکتفا ایده‌جکم :

مسلك اخیر ادباسنك کافهٔ نقایص وخطایادن مصونیتی سویلنیر ، دیکلنیر دعوالردن اولمدیغی ایچون اشعار نوین آره‌سنده جدی برنظر نقادك کوره بیله‌جکی اکسیکلکلر بولنور . بونقصان ادبانك مسلك ادبیسنه دکل ذاتلرینه عائدر . دنیاده هیچ برمسلك ادبی یوقدرکه اربابی کاملاً دهاندن اولسون . بوکا امکان بولنسه بیله ارباب دهائندن هیچ بری نقصان وخطادن مبرا اوله‌ماز . بناءً علیه ادبای حاضره‌دن برینك

براوتده جدی برمؤاخذه‌یی داعی قصورلر بولندیغی حالده بوندن او اثر متأثر اوله‌بیلیر . سه‌ده شاعرك مسلك ادبیسی مسئول اوله‌مز ؛ مکرکه او قصورك ایجاب مسلك اولدیغی ثبوت بوله . یوقسه برمسلك ادبی ، منتسبلرندن بر ویا بر قاچنك اثریله دکل سالکلرینك رهبر اتخاذ ایتدکاری اساسلرله محاکمه ایدیلیر . نته‌کیم شمدی‌یه قدر بحث ایتدیکمز مسالك ادبیه‌یی بو صورتله مطالعه ایتمك ایستدك .

رابعاً ، برشعرده ایکی وایجابنه کوره اوچ وزن استعمالنه وقدیم مستزادك تنویع وتوسیعنه جواز ویرلدی . بونك علیهنده هنوز بر شی سویلنین ظهور ایتمدیسه‌ده لزومسز عد ایدنلر بولنسه کرکدر . اوجهتله بویکیلکك سبب ولزوم استعمالنی دوشونمك فائده‌سز عد اولنه‌ماز . معلومدرکه اوزان عجمده بر آهنك موسیقی واردر . اکثری محدود اولان کلمات فارسیه ایچون پك موافق دوشن بو آهنك بعض یرلرده کلمات ترکیه‌یه براز آغیر کلیور . بونك ایچوندرکه بالعموم قدمای شعرانك آثاری کلمات ترکیه امالاتیله معلولدر . آثار مشکورهٔ مدنیت جمله‌سندن اوله‌رق ذوق ادبیلری دها زیاده نزاهت کسب ایتمش اولان متأخرین ادبا بو امالات ثقیله‌یی بردرلو خوش کوره‌مدیلر ؛ قدمانك استخفاف ایده‌کلدکاری تورکجه‌یی برلسان مستقل حالنه کتیرمك مسلك ادبیلری ایجابندن اولدیغی ایچون تورکجه کلمه‌لره حرمت ایتمك ایستدیلر وشعرلرنده بو کلمه‌لری تلفظ اولندیغی کبی اوقوتمغه چالیشدیلر . بوندن طولایی نظم اشعار مشکلاتی تزاید ایتدی . ادبای متأخره بوکوچلکی مهم برفائده ایله تقا[...] ایتدیرمکی دوشوندیلر ؛ اوزان عجمك [...]ك موسیقیسی تبلیغ مآل ایچون اکثریا [...]ظ قدر مؤثر اولیور . حتی شعرلرمزی [...]کز آهنکی ایچون اوقویانلر چوقدر . بر کلمه‌نك معناسندن اول طنین تصوتندن متأثر اولدیغمز معلومدر . بوندن طولاییدرکه برمعنایی حسن افاده ایچون بوطنین ایله او معنایه انتقال ایدیلن کلمه‌یی قوللانمق

عربده ، عجمده ، هر یرده مرعی ومعتبر بر قاعدهٔ فصاحتدر . ایشته ادبای جدیده بوقاعده‌یی اوزانه تطبیق ایده‌رك کلمانك طنین تصوتندن دها مؤثر اولان آهنك اوزاندن استفاده ایتمك ایستیورلر : یکرنك اوله‌ماسی طبیعی اولان اوزونجه بر موضوعی ، تبدل آهنك معنایه کوره تبدیل آهنك اوزان ایله ، تصویر ایتمکی راجح کوریورلر ؛ چونکه آهنك اوزان آهنك معنایه توافق ایدنجه تبلیغه یکی برقوت علاوه ایدیلیور . بومطالعه بر شعرده اوزان مختلفه استعمالنك لزوم وحکمتنی اکلاتمغه کافیدر ظن ایدرم .

لکن عصر ادبیاتی ایله عصر اخیر ادبیاتی آره‌سنده‌کی فرق ، تعبیر دیکرله اون اوچنجی قرن هجری ادبیاتنك اون دردنجی عصرده کوستردیکی اثر ترقی ایشته بونلردر .

بوراده ایکنجی بر استطراد دها یاپه‌جغز :

مسلك اخیر ادبینك اخلاقمزه موافق اولمدیغی سویلنیلرده کوریلیور . بز ، شمدی‌یه قدر ادبای جدیده‌نك آثارنده اخلاق ملیه‌مزه مغایر واونی مخل برشی کوره‌مدك . اشعار قدیمه‌مز ، جملهٔ سیئاتندن اوله‌رق ، میخانه قوقوسیله آلوده ایکن کنج ادبیلرك بوقوقودن بری محرراتنه — بشقه برسببده کوستریله‌میه‌رك — اخلاق ملیه‌مزه مغایردر دیمك « بز تورکلر کوشهٔ میخانه‌ده پیرمغانك اللرینی اوپه‌رك مغبچکانه پرستش ایدرز ، بزم اخلاق ملیه‌مز بودر ! » حکم سقیمنی تضمن ایدرکه قوجه برقوم نجیبه دیناً وعقلاً مردود اولان بویله بربهتان ادبیات نامنه‌ده ، بشقه صورتله‌ده هیچ بر زمان قبول ایدیله‌مز .

شعرای سالفه‌دن بعضلری بونی نشئهٔ تصوفله سویله‌مشلردر ، دیه‌لم ؛ شعرامزك کافه‌سی‌ده متصوفه‌دن دکلدیلر آ ..! هایدی شعرامزك هپسی متصوفه‌دندر حکمنی‌ده قبول ایده‌لم ؛ اوحالده متقدمینك آثاری کاملاً برلسان خصوصی اولان لسان تصوفه عائد اوله‌جنی کبی متأخرینك آثاری‌ده اخلاق ملیه‌مزه مغایر دکل ،

اولسه اولسه نشئهٔ تصوفدن عاری بولنمق لازم کلمزمی ؟

بز بیلیرزکه میدن ، مغبچه‌دن بحث ایدن سوزلر حضرت مولانا کبی ذوات عالیه‌نك لسان مبارکلرندن صدور ایدرسه اوبیوك ذاتلر حقنده‌کی حسن نظر واعتماد دلالتیله سوزلرینك برمعنای دیکر تصوفیسی اولدیغنه حکم ایدیلیر ؛ وقسه بر مجموعهٔ منتخباته داخل اولان :

میاندن خبر صوردم ... الخ

بیت معروفی کبی ؛ ایهامی ایهام شویله طورسون صراحت قبیحه‌یی شامل کورینن :

ناتوانلق اوقدر ایتدی سرایت تنه کیم
قالقه‌مز عارض خوبانه دوشنجه نکهم !

بیتی کبی ؛ عزت علی پاشانك :

ای خوش اول شب که بکاعرض جمال ایلردی یار
بی مجال ایدم بن ، ابرام وصال ایلردی یار .
شاهد مقصود آغوشمده . بن محروم کام ؛
صبحه‌دك تکلیف وصلتله جدال ایلردی یار .
نار غیرتله عرقریز حجاب اولدقجه بن
دیده‌سن مجرای اشك انفعال ایلردی یار .

غزلی کبی ، نائلینك :

پلاس پارهٔ رندی بدوش وکاسه بکف ،
زکات‌می ویریلور بردیاره دك کیدرز !

بیتی کبی سوزلری آثار تصوفدن و :

شاعرز شین ویرر شانمزه ،
کیره‌مز فاحشه دیوانمزه !

حکمنی دستور حرکت اتخاذ ایدن کروهی متصوفه‌دن عد ایده‌مه‌مکده معذورز . بز اویله ظن ایدرزکه ، حکایه آره‌سنده ، برتورکك بالوده اوینادیغنی تصویر ایتمکی مخل اخلاق عد ایدن برمسلك ادبیده :

طعن ایدرلر باده ومحبوبه میل وشوقنه ؛
خلق انصاف ایلمزمی ، بوقمی جانی شاعرك ؟

نه‌چاره قوللانلسه خدمت دیکرده چار ابرو ،
هله جائز دکل دلاك ایله بربر خصوصنده .

افسانه کلور باکا دوکوب سوکمسی یارك
دلبرده وفا اولمامه ضرب المثلنجه .

بیتلری و امثالی بولنمامق لازم کلیردی . آثار جدیده بودرلو لطائفدن محروم اولدیغی ایچون مغایر اخلاق صایلیورسه نه‌دینیر ؟

...

شمدی ینه صدده رجوع ایله دیرزکه :

مسالك مختلفهٔ ادبیه‌مزك صورت تسلسللری وماهیتلری حقنده خلاصةً برقاچ سوز سویلدك ؛ بونده دها زیاده شعر ایله اشتغال وتخصیصاً شعردن مثال ایراد ایدیشمز اولا طرز قدیم نثرك مقایسه‌یه تحمل ایده‌میه‌جك قدر ضعیف والیوم تمامیله متروك اولمسندن ، ثانیاً تدقیق و مقایسه دائره‌سنك تحدیدی تفهیم و تفهمه سهولت بخش ایده‌جکی مطالعه‌سندن ایلری کلدی . بومقاله‌مده ایراد ایدیلن دلائلك شائبهٔ طرفکیری ایله تغلیط ایدلمش شیلردن اولمدیغنی کمال صفوت

سوریه‌ده جبل لبنانده وفات ایدن هاغ افندی
یرینه مارونیت بطریقلکنه تعیین اولنان
[رتبتلو هویق افندی]
Mgr Hoyek, le nouveau Patriarche des Maronites.

وقطعیتله تأمین ایتمکدن چکنمم . بتون بو دلائلك نتیجه‌سی اوله‌رق مسلك حاضر ادبینك بو کونکی فکر عرفانه اك موافق واك صحیح وسالم اولدیغی اکلاشیلیور . بو نتیجه‌نك ، جدیت وصمیمیتدن آیرلمیه‌رق فنی ومنطقی برصورتده جرح ایدیله‌بیله‌جکنی ده ظن ایتمم . شاید ظنمك خلافی ظهور ایدرسه بوحال ایراد ایتدیکم دلائلك معلول اولمسندن دکل ادله‌نك استناد ایتدیکی معلوماتك بعض جهتلرجه نقصان قالمسندن نشئت ایده‌بیلیر . بوحالده صحیح وشامل معلومات مکمله‌یه مبتنی دلائل نوین ایله نتیجهٔ حاصله‌یی رد ایده‌جك ذاته خالصانه تشکر ایدرم . فقط بعض امثالی کبی فکر حکمتدن عاری و برطاقم مغالطات بیهوده ایله مالی ، بی‌سروبن وخصوصیله مآل ناشناسانه اعتراضات واهیه‌نك حاصل ایده‌جکی تأثیر هیچدر .

ع . ناظم

عشق ممنوع

محرری : عشاقی‌زاده خالد ضیا

— درت یوز اون اوچنجی نسخه‌دن بری مابعد —

بهتر شوکردنلکی بوینه طاقار ، اوته‌دن بر پرلانطه بیله‌زیکی قولنه کچیرر ، بر مینی مینی سرچه‌نك غاغاسنده نخود قدر ایجوسیله صاچلرینك آراسنده موقعنی تعین ایدر . بش دقیقه‌لق براستغراق ایچنده بویله خیالاً سوسلنیر . صکره بورادن آیریلیرکن قولنده شینغردایان کومش خلقه‌لری ، اینجه آلتون زنجیری قوپاروب آتمق ایستردی .

بوکون بونلرك کافهٔ تحقق ایده‌بیله‌جکنی دوشونورکن مسکنت حیاتی دها وضوح وصراحت ایله تعین ایدیور ، کویا بوخولیا اونی حقیقت حیاتندن اوزاقلاندیره‌رق تفرعات ذلیله‌سنی دها صحت وصداقتله کوستریوردی . بوحقیقتی خولیاسنك طنطنه‌سنه آلیشان کوزلرینه سیر ایدیوردی .

اوستنده‌کی البسه‌لردن ، اطرافنده‌کی اشیادن برشکایت فقیرانه انتشار ایده‌رك اونی منزعج برهوا ایچنده دراغوش ایتدی : اواسکیلکلری صاقلامق ایچون اوزرلرینه ایشلنمش شیلر آتیلان صندالیه‌لری ، چاتلامش اسکی جویز دولابله یالدیزلری سیلنمش دمیر یتاقلغی ، پنجره‌لردن ملول ومریض برادای کهنه ایله صارقان پرده‌لری ، آرتق خوش کوسترمك ایچون دهای صنعتك کفایت ایده‌مدیکی بوشیلری اوزاق برعالم مسکنتك برده‌ها کورلمه‌مك اوزره ترك اولنان یادکارلری قبیلندن کوریوردی ؛ صکره ، بردن ، بوعالم مسکنتك یاننده تروتازه ، مذهب ، مشعشع برقوناغك دهلیزلری ، اوطه‌لری آچیله‌رق ضیالر ایچنده قایناپوردی .

بونلرك ایچنه کندیسنجه بکنیلوب‌ده آلنه‌مامش شیلری آته‌جقدی . هپ برر برر تخطر ایتدیکی هیکللردن ، کوپلردن ، رسملردن ، ساقسیلردن ، اوبیك درلو شیلردن یپغه‌جق ؛ دیوارلری ، حجره‌لری ، دویمق بیلمه‌ین برهوس مبذولیتله اورته‌جکدی . دیمك ، عدنان بکله ازدواج بتون بوشیلری یاپه‌بیلمکدی . اوخ ! ایشته یمین ایدیوردی‌که اونی نه والده‌سی ، نه همشیره‌سی ، دنیاده هیچ برکیمسه بوخولیالرینه قاووشمقدن منع ایده‌میه‌جك ...

...

قاپوسنه اورولدی . قاتینانك سسی خبر ویردی : — سفره حاضر !..

بهتر اوطه‌سندن چیقنجه قاتینانك کنج ، شاقراق چهره‌سنده برتبسمك بر سرور لمعانی فرق ایتدی : — نه‌کولیورسك ؟ دیدی .

قاتینا : — اوخ ! بن اکلامادممی ؟ بیلسه‌کز کوچك خانمجغم ، نصل سونیورم ! ..

صکره اوفق اوفق پارلاق سیاه کوزلرینی بهتره سوزه‌رك :
— نی برابر کوتورورسکز ، دکلمی ؟

بهتر جواب ویرمه‌دی . بو کنج قیزك اغزنده شو وقعه‌نك بر مدارسرور اوله‌رق تکرار ایدلمسندن قلبنه بر فضلهٔ قوت کلدی . بو ازدواجك خارجده حاصل اوله‌جق تأثیراتنه شو صاف سوزلر بر برهان متین حکمنی آلمش ایدی .

سفره‌ده عدنان بکدن بحث اولنمامق ایچون فردوس خانم هر شیدن بحث ایدیور وبالخاصه بوبحثلره کوزلرینی طباغك ایچندن آییرمیه‌رق صومورتان بهتری قاریشدیرمق . کویا اونکله علی بر غوغانك اوکنی آله‌جق بر باریشیقلق تأسیس ایتمك ایسته‌یوردی . قلندرده کوریلان قیافتلردن . یکی کوبه طوغری کچن بر ارابه‌نك دمیر قیری حیوانلرندن . موزیقه چالینیرکن باستونی صاللایه‌رق ایسلیقله دمکیر اولان جاکتنك یان جیبندن قرمزی ایپك مندیلی طاشمش بر بکدن بحث ایتدی . بهتر آننه‌سنك بو پرکولغندن مقصدینی اکلایوردی و برنجی دفعه اوله‌رق والده‌سیله مهم ، جدی برجنك یاپمق لازم کله‌جکنی حس ایتدی .

بردن ، کوزلرینی جذب ایدن برقوتله باشنی قالدیردی ، أنشته‌سیله باقیشدیلر . بو آدمله بینلرنده تماماً سیلنه‌مین بر بیانجیلق قالمش ، اونلری ایکی قرداش حکمنه کتیره‌جك اولان برمناسبت صمیمه‌یی منع ایدن بر توحش غیر ارادی بهتری همشیره‌سنك قوجه‌سندن اوزاق طوتمش ایدی ؛ بو اوزاقلقده بر نفرت جسمانیه‌یه بکزر برشی واردی . اره‌صره اونك کندیسیله تصادم نکاهندن ، مسیره‌لرده بیانجیلرك مصرانه باقیشلرینه قارشی تیتره‌مین نظری ، اوفق بر لرزش اذا ایله آیرلمغه لزوم کوروردی . بوکیجه کوزلری تصادف ایدنجه بهتر نظرینی چویرمه‌دی ؛ أنشته‌سنه مصرانه واونکله بر معاهدهٔ اتفاقیه عقد ایدن برمعنای عمیق ایله باقدی ؛ اونك کوزلرنده کندیسنه مطیع بر نظر ، بر تسلیمیت فرمانبرانه کوردی ؛ بویله ؛ بویله ، یالکز کوزلرینك ساده برباقیشیله ارالرنده براتفاقك امضاسی تعاطی ایدلمش اولدی .

نهاد بك ، بر ارالق اوفق بر وقفهٔ مصاحبه‌دن استفاده ایده‌رك فردوس خانمه صوردی : — عدنان بك مسئله‌سنه اهمیت ویرمدیکز ؟

فردوس خانم اولا ایشیتمه‌مش کبی : — قاینـا ! دیدی ، صراحی‌یی آلیورسه‌کا ... صکره دامادینه باقدی : — اهمیت ویریله‌جك بر شی دکلکه .. اولا یاشلرده بر نسبت یوق ، اوندن صکره چوجقلر ...

فردوس خانم سویلرکن پیکر قوجه‌نی دوامدن منع ایدن بر نکاه غضوبانه ایله باقیوردی . یمك آغیر بر سکوت ایله بیتدی .

فردوس خانمك عادتیدی ؛ صیجاق کیجه‌لرده . یمکدن صکره شهنشینه چیقار وبوراده اوزون صندالیه‌سنه یاته‌رق دکزك بیتمز توکنمز میرلتیلرینی دیکلردی .

نهاد بك ایکی کوندن بری قوشاقلری چوزلمه‌مش غزته‌لرینی آچیور ؛ پیکر بحثی ارزو ایدلمه‌ین زمینلره سوق ایتمکدن احترازاً سکوتی ترجیح ایده‌رك ، صاری قالپاقلی لامبه‌نك آلتنده بر قولتغه کومولمش . کوزلری یاری قپالی . دوشونیوردی . بهتر براز دولاشدی . بر شی بهانه ایده‌رك بر ارالق اوطه‌سنه کیتمك ایچون غائب اولدی . صکره ینه کلدی . بوکیجه اونده بر دوره‌مامازلق واردی .

عقلنه کلن شیئی تأخیر ودها مناسب بر زمانه تعلیق امکانی براقمیان بر تیزجانلیقله یاپیلماسی ایجاب ایدن شیلری همان یاپمق اولك ایچون بر احتیاج ایدی . شهنشینك آچیق قاپوسندن تازه ، مفرح بر هوا تول پرده‌لری شیشیره‌رك ایچری‌یه کیرییوردی . پرده‌لر آچیلدقچه اوزاقدن والده‌سنك بیاض بر کولکه مبهمیتیله صندالیه‌یه اوزانمش هیئتی کوریلیور ، همان ورایه کیتمه‌مك ایچون شهنشیندن کوزلرینی چویرییوردی ... اورته‌ده ، ماصه‌نك اوستنده اسکی رساله‌لری قاریشدیرمق ، رسملری سیر ایتمك ایسته‌دی ؛ فقط بونلری بر قارارتی ایچنده کوریور . ذهننده ضربات متوالیه ایله اوران بر سس اوکا : « نه ایچون شمدی دکل‌ده صکره ؟ اکر بو کیجه مسئله‌یه بر قرار ویریله‌میه‌جك اولورسه صباحه قدر اویویه‌میه‌جقسك ... » دییوردی . والده‌سیله کوروشمکدن کیتدکجه تشدد ایدن بر قورقو ارتق قلبنه اوفق چارپیلر ویرمکه باشلامش ایدی . پك ای بیلیوردی که بو کیجه شمدی‌یه قدر ارالرنده سویلنمکدن چکنلمش اغر شیلر سویلنه‌جکدی . بردن کندی کندیسنی بودرجه جبین اولدیغندن مؤاخذه ایتدی ، و ، پیکر کاملاً کوزلرینی قپامش اویوقلارکن أنشته‌سنك یوزینه بردیوار چکن غزته‌سنك اوکندن کچدی ؛ صفه‌نك تالار اوجنه ، شهنشینه قدر خفیف خطوه‌لرله یورودی ؛ باشنی قاپنك تول پرده‌لرینك آراسندن صوقدی . « سزه رفاقته کلیورم ، آننه ! » دیدی .

خفیف بر روزکار اوکلرنده دکزی اوقنایه‌رق ، قویو سیاه کتله‌لری قویك قراکلق صولرنده چالقالاناز صنداللرك ، کمیلرك اظلال ممدوده‌سنی شکسته ومفتور حمله‌لرله ساحله قدر اوزاتمغه چالیشیوردی .

بهتر آننه‌سنك یانه ، آچیلیر قاپانیر کوچك اسکمله‌یه اوطوردی ؛ حالنده بر صوقولغانلق . آننه‌سنك دیزندن آیرلمایان چوجقلره مخصوص برشی واردی ؛ یاواشجه قولنی آننه‌سنك دیزینه قویدی ، اوستنده ایری سیاه بر ییغین شکلنده دوران صاچلریله باشنی قولنك اوزرینه دایادی ؛ کوزلری بو قراکلق کیجه‌ده سونوك سونوك . دارغین دارغین سوزولن ، بر مغمومیت بیانه ایله ایصلاق کیرپیکلرینی تیتره‌تن بر قاچ ضیا پارمیه داله‌رق بر مدت کوکلری سیر ایتدی .

(مابعدی وار)

احمد احسان

⁂ سکزنجی سنه ، اون بشنجی جلدك فهرستی ⁂

صحایف بدیعه : فنتن [کچن جلددن مابعد] صحیفه : ٢ — ١٨ — ٨٢ — ٩٨ — ١١٤ — ١٣٠ — ١٤٦ — ١٩٤ — ٢٤٢ — ٢٧٤ — ٣٣٨ — ٣٨٦

اشعار

صحیفه
١٠ رسمنه قارشی (حسین سعاد)
١٠ کرچ برونده (محمد رؤف)
١١ ایصسز کوی (سیرت)
٢١ کوزلك قارشیسنده (محمدامین)
٢١ یالکز (علی سعاد)
٢٢ خسته چوجوق (حسین جاهد)
٢٢ ای سن ! (فائق عالی)
٢٢ الدیونلرك (حسین سعاد)
٢٣ قهقهات ادبیه (توفیق فکرت)
٤٣ ذورق حیات (توفیق فکرت)
٥١ کتاب غرام (سیرت)
٥١ ماهتاب (محمد رؤف)
٥٢ انین مجروح (م . رشدی)
٥٢ خواب کریزان (توفیق فکرت)
٦٥ آوتك شهور : اغستوس (توفیق فکرت)
٧١ اسف عظیم (احمد نعیم)
٧١ معنای فریاد . (فائق عالی)
٧١ دوشونیوردم (صفوتی)
٧٤ اثنای تفرجده (حسین دانش)
١٠٢ اسکی برخیال (فائق عالی)
١٠٣ بایرام صباحی (حسین جاهد)
١٠٣ نه‌ایسترم ؟ (توفیق فکرت)
١١٨ دائما (فائق عالی)
١٣٤ آه آنالق ! (محمد امین)
١٣٤ کریهٔ خسران (اسعد نجیب)
١٤٥ آوتك‌شهور : ایلول (توفیق‌فکرت)
١٥٠ تفکرات شبانه (حسین دانش)
١٥٠ یانندن کچرکن (عبدالله)
١٥٠ مزارلقده (توفیق فکرت)
١٥١ خندهٔ بوم (توفیق فکرت)
١٦٤ عمر مخیل (اسعد نجیب)
١٨٤ تغزل (اسماعیل صفا)
١٨٤ صاری کل (علی سزا)
١٨٥ اوکسوزلکم (توفیق فکرت)
٢٠١ بر خاطره (منملی زاده طاهر)
٢٠٢ زمزمهٔ هوی (اسماعیل صفا)
٢٠٢ طلوعدن اول (فائق عالی)
٢٠٣ انین غم (توفیق فکرت)
٢١٠ زوجه‌مك قبرینی زیارت (محمدفؤاد)
٢١٠ مزارلقده (اسماعیل صفا)
٢١١ تحسر (علی سزا)
٢١١ درد نهان (توفیق فکرت)
٢٢٨ تخطر (سلیمان نسیب)
٢٢٩ قیرلانغج (حسین دانش)
٢٢٩ حسن مستتر (فائق عالی)
٢٣٠ برعیاشك قارشیسنده(توفیق‌فکرت)
٢٤١ آوتك شهور : تشرین‌اول (توفیق فکرت)
٢٤٨ آوتك تصاویر : استاد اکرم (توفیق فکرت)
٢٥٠ کوزلیدر ؟ (ع . نادر)
٢٥١ والده‌مه (ح . ناظم)
٢٥١ بنم مزارم (ابراهیم جهدی)
٢٥٢ اوکا (سلیمان نسیب)
٢٧٣ آوتك شهور : تشرین‌ثانی(توفیق فکرت)
٢٧٨ مطالعه‌لی مطلعلر (اسماعیل‌صفا)
٢٧٨ الواح طبیعتدن : ٨ (ع . نادر)
٢٧٩ طلوع قمر (ح . ناظم)
٢٧٩ ده‌قادان (ابراهیم جهدی)
٢٨٠ شاعرك جوبونجی (توفیق‌فکرت)
٢٩٢ نالش (محمد فؤاد)
٢٩٣ الوح طبیعتدن : ٩ (ع . نادر)
٢٩٣ سنبز لکلرم (حسین سعاد)
٢٩٤ قیش منظره‌لری (فائق‌عالی)
٣٠٦ بنه‌تصویر قارشیسنده(سلیمان‌نسیب)
٣٠٦ سجده‌لرم (فائق‌عالی)
٣٠٧ مهد آمالم (توفیق فکرت)
٣١٣ الواح طبیعتدن : ١٠ (ع . نادر)
٣٢١ آوتك‌شهور : کانون‌اول (توفیق فکرت)
٣٢٦ اندلسده برعرب‌سیاحی(ع . نادر)
٣٢٧ آوتك‌تصاویر: نفی(توفیق‌فکرت)
٣٤٢ الواح‌طبیعتدن : ١١ (ع . نادر)
٣٤٢ تکاثف‌آمال (ابراهیم جهدی)
٣٤٢ طائر شعرم (حسین سعاد)
٣٤٢ سایه قارشی (فائق عالی)
٣٤٣ بوکون (احمد کمال)
٣٤٣ برآن حضور (توفیق‌فکرت)
٣٤٤ کتاب‌الله (اسماعیل‌صفا)
٣٥٤ مرثیه‌اوله‌جقدی(منملی‌زاده‌طاهر)
٣٦٩ آوتك شهور : کانون ثانی (توفیق فکرت)
٣٥٥ اغفاله‌قارشی (حسین‌سعاد)
٣٧٠ برشعرك‌ظل‌فریادکاری (فائق‌عالی)
٣٧٨ فانی کوزللکلر (فائق‌عالی)
٤٠١ آوتك‌شهور: شباط(توفیق‌فکرت)

مقالات ادبیه

٦ مصاحبهٔ ادبیه (جناب شهاب‌الدین)
١١ لیل سفید (علی نصرت)
٣٢ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
صحیفه
٤٠ مصاحبهٔ ادبیه (احمد حکمت)
٥٢ حکمت بدایع (حسین جاهد)
٧٥ حکمت بدایع (حسین جاهد)
٨٤ مصاحبهٔ ادبیه (توفیق فکرت)
٨٧ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
٩١ حکمت بدایع (حسین جاهد)
١١٨ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
١٢٥ بومارشه حقنده (خالد ضیا)
١٣٤ بدایع‌العجم (محمد عاکف)
١٣٨ حیات مخیل (حسین جاهد)
١٤٩ نوحهٔ بی‌سود (توفیق فکرت)
١٥١ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
١٥٧ آرسلان‌بچه‌سی — حکایهٔ‌مترجمه —
١٦٥ مصاحبهٔ ادبیه (توفیق فکرت)
١٦٧ بدایع‌العجم (محمد عاکف)
١٧٠ مسائل معلقه (احمد حکمت)
١٨٠ مصاحبهٔ ادبیه (توفیق فکرت)
١٨٧ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
١٨٩ ینه بومارشه حقنده (خالد ضیا)
١٩٨ مصاحبهٔ ادبیه (ابراهیم جهدی)
٢٠٣ بدایع‌العجم (محمدعاکف)
٢٠٥ مفردات قواعدعثمانیه — مابعدلیدر (منملی زاده‌طاهر)
٢١١ برباز خاطره‌لری (حسین جاهد)
٢١٥ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
٢١٧ بیان (رشدی تجدت)
٢٣٠ سنبولیزم : ١ (حسین جاهد)
٢٣٤ پارسده (محمد رؤف)
٢٤٧ سنبولیزم : ٢ (حسین جاهد)
٢٦٢ سنبولیزم : ٣ (حسین جاهد)
٢٦٧ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
٢٨٢ اسف (محمد رؤف)
٢٨٥ سنبولیزم : ٤ (حسین جاهد)
٢٩٥ مصاحبهٔ ادبیه (توفیق فکرت)
٢٩٨ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
٣٠٧ زنجیه (ع . نادر)
٣١١ سنبولیزم : ٥ (حسین جاهد)
٣٢٣ مصاحبهٔ ادبیه (ح . ناظم)
٣٣٧ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
٣٢٩ فنارجی (محمد رؤف)
٣٣٢ سنبولیزم : ٦ (حسین جاهد)
٣٤٠ قیصه برقاچ سوز (حسین‌جاهد)
٣٤٣ سنبولیزم : ٧ (حسین جاهد)
٣٥٥ مصاحبهٔ ادبیه (توفیق فکرت)
٣٥٨ سنبولیزم : ٨ (حسین جاهد)
٣٧٠ مصاحبهٔ ادبیه (محمد رؤف)
٣٧٥ سنبولیزم : ٩ (حسین جاهد)
٣٨٨ بدایع‌العرب (احمد نعیم)
٤٠٢ مسالك ادبیه (ح . ناظم)

مقالات مختلفه

صحیفه
٢٨ محتاجینه معاونت
٣٥ چکمجه کبریت فابریقه‌سنی زیارته
٤٣ بلغار کوی دوکونلری
٥٠٦ برمصاحبهٔ صادانه
٥٨ قیل وقال — مابعدلیدر —
١٠٠ المانیا تجارتنه برنظر
١٠٧ مقاله مخصوصه
١٠٩ صوفیه چارشیسی
١٢١ مسائل اجتماعیهٔ حاضره
١٢٣ مکاتب مختلطه
١٤١ چوجوقلرده قوهٔ خیالیه
١٥٣ انکلتره‌ده ترکجه
١٥٦ استانبول پوسته‌سی
١٦٣ موفقیات طبیه
١٧٩ برمکتوب
٢٦٠ مرحوم شهباز افندی
٢٧٥ وقعهٔ خیریه‌دن بری
٣٠٦ استانبول پوسته‌سی
٣٢٢ استانبول پوسته‌سی
٣٤٠ آداب مطبوعات
٣٥٤ استانبول پوسته‌سی
٣٦٢ طاووقلری سمیرتمك صنعتی
٣٨٧ دوقتور اسعد بك
٣٩١ قارناوال

مصاحبهٔ فنیه

صحیفه : ٤ — ١٩ — ٣٨ — ٥٠ — ٨٣ — ١٠٣ — ١١٥ — ١٣٢ — ١٤٧ — ١٦٢ — ١٧٨ — ١٦٩ — ٢٢٦ — ٢٤٤ — ٢٥٨ — ٢٩٠

رومانلر

صالون کوشه‌لرنده — محرری ، صفوتی ضیا :
[کچن‌جلددن‌مابعد] — صحیفه : ١٤ — ٣١ — ٤٧ — ٥٩ — ٧٩ — ٩٤ — ١١١ — ١٢٨ — ١٤٣ — ١٥٩ — ١٧٤ — ٢٠٧ — ٢٢٢ — ٢٣٩ — ٢٥٤ — ٢٧٢ — ٣٢٠ — ٣٣٦ — ٣٦٠ (ختام)
عشق‌ممنوع — محرری ، عشاقی‌زاده‌خالدضیا :
صحیفه : ٣٦٦ — ٣٨٢ — ٣٩٨
مائی‌دوشس — مؤلفی ، پول‌بورژه :
صحیفه : ٢٧٠ — ٣٠٢ — ٣١٧ — ٣٣١ — ٣٤٧ — ٣٦٥ — ٣٩٤

ملی رسملر

صحیفه
٥ یمن قیافتلرندن
١٧ آطه قایق یاریشی
٢٠ آطه یاریش قلوبی
٢٠ بحری قوطره‌سی
٢١ بیوك آطه اسكله‌سی
٣٣ چكمجه كبریت فابریقه‌سی
٣٨-٣٧-٣٦ فابریقه‌نك دیكر منظره‌لری
٥٢ ایاستفانوسده بیلدیرجین آوجیلغی
٥٣ ایاستفانوس غازینوسی
٥٦-٥٧ بیلدیرجین آوجیلری
٦٨ بیروت ساعت قله‌سی
٦٩ المحروسه واپوری
٨٤ حلبده سبیل
٨٥ سبیلك طلومبه‌سی
١٠٤ ایمپراطورك طوله باغچه‌یه مواصلتی
١١٣ هوهنزولرنك استانبوله مواصلتی
١٣٣ بوز اویوك جامع شریفی
١٤٩-١٤٨ المانیا ایمپراطورینه استانبول اهالیسنك هدیه‌سی
١٥٢ ایمپراطورك ریختمه ورودی
١٥٣ ایمپراطورك سرای همایوندن مفارقتی
١٥٦ مقری كوی خطنده
١٦١ سیروزده حكومت دائره‌سی
١٦٤ حیدر پاشاده یكی عملیاتخانه
١٦٥ اوراده بر عملیات
١٧٧ ایمپراطوره مخصوص چادر
١٨٠ چادرك منظرهٔ خارجیه‌سی
١٨١ حرم شریف زیارتی
١٨٤ صخرة الهی زیارت
١٨٥ صخرة اللهدن خروج
١٩٣ قدسده طاق ظفر
١٩٦ قدسده یافه قپوسی
١٩٧ قلیچ قلقان اویونی تماشا
٢٠٠ جامع امویه‌یی زیارت
٢٠١ بعلبكده ركز ایدیلن كتابه

صحیفه
٢٠٤ بعلبكك منظرهٔ عمومیه‌سی
٢٠٩ ایمپراطورك شامه مواصلتی
٢١٢ قرقلر طاغنده
٢١٣-٢١٦ سلانیكده فیضان میاه
٢٢٥ شامده جرید اویونی
٢٢٨ ایمپراطورك قبول ایدلدیكی صالون
٢٢٩ قدسده خیمه‌گاه
٢٤٤ یكی قپوده
٢٦١ قره ایلیجه‌سی
٢٦٤ اینجه ساز
٢٦٥ صومه‌ده كوپری
٢٦٩ ایاستفانوسده تارلا قوشی آوجیلغی
٢٧٦ ادرنه‌ده حمیدیه مكتبی موسیقی صنفی
٢٧٧ ادرنه‌ده حمیدیه مكتبی رسم صنفی
٢٨٩ فاتح جامع شریفی
٢٩٢-٢٩٣ ارزنجان كوپریلری
٣٠٠ مقری كویی واغونلرنده
٣٠٥ افطار سفره‌سنده
٣٣٧ دده آغاج خسته‌خانه‌سی
٣٥٣ قره پاپاق عشیرتی
٣٥٦ ارزنجان دائرهٔ بلدیه‌سی
٣٨٥ دوقتور اسعد بكك معاینه‌خانه‌سی

مختلف رسملر

٦٠ آو لوحه‌سی
٧٧ آوه كیدن آولانیر
٨١ شماخی مكتبی
٨٩ امدرمانده تربه
٩٧ المانیا بایراغی
١٠٤ هوهنزولرن واپوری
١٠٥ هللا وهرتا واپورلری
١٠٨ لورله‌ی واپوری
١٢٠ قدسده آلمان كلیساسی
١٣٢ هللا سفینه‌سی

صحیفه
١٧٢ موده
١٧٣ دره‌یفوسك منفاسی
٢٤٥ آصمه ترامواى
٢٥٣ سوس
٣٤٨ پورفول قرووازوری
٣٧٢ قارناوال
٣٩٣ پارس سركیسنده الكتریق دائره‌سی
٣٩٦ فرانسز مسكوكاتی
٤٠٥ — ٤٠٤ المانیا ایمپراطورینك دائره‌لری
٤٠٨ پارس سركیسنده قله
٤٠٩ ویانه‌ده یكی تیاترو

تصاویر محلیه

٤ ادرنه والیسی عارف پاشا
٢٩ قوصوه دفترداری مدحت افندی
٤١ مرحوم اشقودره‌لی رضا بك
٦١ فریق محمد علی پاشا
١١٦ مشیر فؤاد پاشا
١٣١ مشیر شاكر پاشا
١٢٤ منیر پاشا
١٢٤ سفیر توفیق پاشا
٢٦٠ مرحوم شهباز افندی
٣٢٥ ذهنی پاشا
٣٢٩ مرحوم محمود پاشا
٣٥٧ مرحوم عالی بك
٣٧٣ حازم بك
٣٧٩ مرحوم عثمان پاشا
٣٨٨ دوقتور اسعد بك
٤١٣ مارونیت پطریق جدیدی

تصاویر اجنبیه

٢٤ قرالیچه ویلهلمین

صحیفه
٢٨ كیشنر پاشا
٤٩ متوفی ایمپراطوریچه الیزابت
١٠٠ ایمپراطور ویلهلم
١٠١ ایمپراطوریچه اوغوستا ویقتوریا
١١٧ ایمپراطور ویلهلم آت اوزرنده
١٢٩ آلمانیا خاندان ایمپراطوریسی
١٨٩ پول بشت
١١٧ امریقا مرخصلری
١٢٠ ایمپراطور فرانسوا ژوزف
١٢١ اسپانیا مرخصلری
١٣٦ موسیو بورژوا
١٨٥ لورد چمبرلاین
٢٢٨ موسیو قونستانس
٢٤١ میرزا منصور
٢٤٩ فردیناند روچیلد
٢٦٥ لورد كورزون
٢٩٢ متوفی فلیكس فور
٢٩٣ موسیو لوبه

تابلولر

٨-٩ عربه‌سندن اینركن
٧١-٧٣ تارلا چوجوقلری
٨٨ اییك صاچلر
٩٣ تفأل
١٣٦-١٣٧ سیر سفائن هیكلی
١٤١ بر منظرهٔ طبیعیه
١٦٨-١٦٩ آهنك جویبار
٢٣٢-٢٣٣ شعر پران
٢٩٦-٢٩١ صافو
٣١٦ داللر آره‌سنده
٣٢٤ قارلی منظره‌لر
٣٦٠-٣٦١ رومه‌ئو وژولیه‌ت
٣٧٦-٣٧٧ نیلوفر
٣٧١ برلوحه

تنزیل فیئات

... قولكسیون جلدلری حقنده اجرا اولنوب اشبو شوال اونبشنده مدتی ختام بولان تنزیل
... ن مراجعت اوزرینه صوك وعده اولمق اوزره قربان بیرامنه قدر تمدید قلنمشدر .
... تنزیلات یالكز اوچنجی جلددن صوكره‌سنه عائد اولدیغی معلومدر . بودفعه‌كی ٤١٦ نجی نسخه ایله
... ندن ثروت فنونك تكمیل قولكسیونی ایلك اوچ جلدی ٦٥ غروشدن ١٩٥ وسائر اون اوچ جلدی
... یشه كه جمعاً ٦١٧ نجق غروشه صاتلمقده وارزو ایدنلره جلدلر آیرو آیرو دخی ویرلمكده بولندیغندن
... سیون تدارك ایتمك استیانلرك فرصتدن استفاده ایتملرینی توصیه ایدرز . بو جلدلر اداره‌خانه‌مز معرفتیله
... ن هر جلده اونبش غروش پوسته اجرتی ضم اولنور .
... ل رومان وصایسز مقالات ادبیه وفنیه ایله ٣٥٠٠ ی متجاوز تصاویر نفیسه واردر .

روماتیزمه‌دن مضطرب اولنلره

روماتیزمه‌نك یالكز مفصلی اولدیغنی فرض ایتمك نقدر خطا ایسه یالكز صوؤق ورطوبت اثری اولدیغنه حكم ایلمكده اوقدر خطادر . زیرا روماتیزمه قانك تبدل عناصریله برابر

بوبركلرك تفریق افرازاتنده دوچار رخاوت اوله‌رق حقیله اجرای وظیفه ایده‌مه‌مسندن تولد ایدر ، اشته بو حاللر واقع اولنجه صوؤق ایله رطوبت فنا تأثیرلر كوسترمكه باشلار . یا مفصللرده یا عضلاتده آغریلر باشلار ؛ واقعا اوغمق ایله تداوی قابل ایسه‌ده بو دائما نقصان نتیجه‌لر ویرر . ایش قانی اصلا... وبوبركلرك وظیفه‌سنی تحكیمدر كه بونك بر... كوزل اثباتی‌ده آتیده‌كی مكتوبدر :

باغچه‌قاده شربك — غالله سوقاغی نومرو ...

قوللاندیغم انواع ادویه‌نك قطعا فائده‌سی... اوله‌رق كال دهشتله آغریلر چكیوردم . ... هضم معند انقباضی ، باش آغریسی ودونمه‌سی... بوبركلرده ارقه‌مده شدید آغریلر ، باجاقلر... صیزی ، بونلر دائمی عوارضم ایدی . غایت ضعیف دوشمش ایدم . استعمال ایلدیكم سكز قوطو پنق حبلری بو عوارضك هپسنی ازاله ایلدی . شمدی ای یوب ای ایچیوم . ضعفم كچدی ، عضلاتم كسب قوت ایلدی . رنكم قرمزیلاشدی ، كوزلرم مسرت صحت ایله پارلیور . خلاصه كاملاً اعادهٔ عافیت ایلدم ، ... جلك حالمی آلدم . اشته دوستمه ...

نوایجاد

یاغموردن بوزولمز فس

استفاده بیوك — استعمالی قولای

... نیل وشركاسی
... ع شریف ... دیونلری قارشیسنده

... یشدیرلمسی وجوده كلن اشبو نوایجاد فس قطعا صولماز ، ... ی اولماز . الا قالب استه‌مز ، حفظ صحته تمامیله مطابقدر . ... وطبیعتنه كوره هر رنكده وهر قالبده بولنور . درونی اطلس ... تر ایله یاپلمز . برسنه مدت قوللانیله‌جغی تأمین اولنمشدر .

... كناری ... دربلی ، پوسكولی برابر	غروش ٢٧
... دربلی پوسكولی برابر	غروش ٢٠
... پولی برابر	غروش ١٦

... خانه‌سی یازملیدر . هر فس ایچون اوچ غروش پوسته ... قته پولی اولنور . پول موضوع مكتوبلر تعهد اولنملیدر .

... ومحلی بوقدر .

فقرالدم ، صرعجه ، كمیك خسته‌لغی ، ضعفیت عصبیه ، روماتیزمه ، اسهال مزمن ودیكر تشویشات هضمیه وداء المراقه قارشو بر دوای انفعدر . نقها ایچون الك قیمتدار بر علاجدر .

صورت استعمالی : یومیه ایكیدن اوچ قهوه فنجانی بیوكلره وچوجقلره برقهوه فنجانی كافیدر . محل توزیع : اجزاخانهٔ عص... جغال اوغلی نومرو ٣٣ طوپدن ویراكنده ... قپوسی ...

... صنه دائر
... اجزا د...
قره‌پیكار قصاصی قائمقامی ...
دولت علیه ...
تطبیقی اجرا قلنمشد...

تجاره‌دن اخذ ایدیله‌جك مبالغدن نصفنك خزینهٔ جلیله نامنه رسومات امانت جلیله‌سنه اعطاسی قرارکیر اولدیغی جملهٔ مستخبراتندر .

— جده شهرنده ظهور ایدن علت وبادن طولایی شهر مذکور مواردانه قارشـو اون کون قرانتنه‌نك وضعی خصوصنه مجلس کبیر صحیه‌ده قرار ویریله‌رك کیفیت قرانتنه خانه‌لره واقتضـا ایدن ولایه تلغرافله تبلیغ واشـعار ایدلمشدر .

— جنـاب حق عن قریب دفع وازاله بیورسـون . جده‌ده ظهور ایدن وبا علت مدهشه‌سندن طولایی اولبابده اتخـاذی درجهٔ وجوبده اولان تدابیر صحیه‌یه دقت ایتمك اوزره مفتش عمومی سعادتلو قوچونی افندی حضرتلر- ینك بلدهٔ مذکوره‌یه اعزامی خصوصنه ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی شرفصدور وسنوح بیوریله‌رق کیفیت صحیه نظارت جلیله‌سـندن مکهٔ مکرمه امارت وحجاز ولایت جلیله‌لرینه تلغرافله اجرای تبلیغات ایدلمش اولوب علت مذکوره‌نك منع سرایت وتوسعنه میدان ویرلماسی حقنده تدابیر قطعیه‌نك اتخاذ واجراسیله حالات مؤسـفه‌نك وقوعه کتورلمامسی جملهٔ ارادات حکمت آیات حضرت ظل اللهیدن بولنمش اولدیغی استخبار قلنمشدر .

— موسیو امیل لوبه حضرتلرینك فرانسه ریاست حکومتنه تعیین قلنمش اولدیغی فرانسز سفارتخانه‌سی جانبندن خاکپای معالی احتوای حضرت شهریاری‌یه عرض ایدلمشدر .

— طرابلس غرب والیٔ سابقی دولتلو نامق پاشا حضرتلریله بغداد والیٔ سابقی دولتلو عطاءالله پاشا حضرتلرینه خلفلرینك ورودینه قدر ایفای وظیفه ایتملری باارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی باب عالی جانب سامیسندن تبلغ واشعار بیورلمشدر .

— غره‌قوف هیئت نظاری شرقی روم ایلی شمندوفرینه موازی اوله‌رق خط انشـا ایتمك فکرندن فراغت ایتمشـدر . یالکز چیرپان ، اسکی ویکی زغره خطلرینی اکمال ایده‌جکدر .

— فرانسه رئیس سـابق حکومتی متوفی موسیو (فلیکس فور) استراحت روحی ایچون پانقالتیده کائن (سنت ئه‌سپری) کلیسـاسنده آیین روحانی مطنطن برصورتده وقوع بولمشدر .

— ایران شاهی شهامتلو مظفر الدین شاه [حضر]تلرینك مخدوملری مالك منصور میرزا [...]برأ فرانسه‌ده کائن نیس [...] فضیلت [...]

کیتدیکی صره‌ده فرانسه‌نك بحر سـفید فیلوسی قوماندانی زیارت ایچون (برەنوس) سفینه‌سنه عزیمت ایتمش وبوصره‌ده الب ماریتیم ایالتی والیسی ایله نیس بلدیه رئیسی مشارالیهك رفاقتنده بولنمشدر .

— کچنده لوندره‌ده وفات ایدن بارون (فردیناند دوروچیلد)ك وصیتنامه‌سی بوکره کشـاد ایدیله‌رك تخمیناً ١،٤٨٨،١٢٨ انکلیز لیراسی ثروته مالك اولدیغی تحقق ایتمشـدر . مومی‌الیه احباسندن بعضیسنه وبرچوق مؤسسات خیریه‌یه مبالغ مهمه ترك ایتدیکی کبی دائمـا اوطه‌سی اوکنده بولنان خدمتکارینه بش بیك ودیکر خانه‌سی خدمه‌سنه ایکی بیکدن ایکی یوز لیرایه قدر مبالغ اهدا ایتمشدر . متوفانك رسمی غزته‌مزه درج اولنمشیدی .

— (قلوب موزیقـال دوقسطنطینوپل) نام موسـیقی جمعیتی طرفندن افرنجی مارتك اوچنجی اقشامی ساعت طقوز بچق راده‌لرنده بك اوغلنده (پراپالاس) هوتلنده مکمل برقونسر ویرلمسی مقرردر .

(قونسر) « مارش علی العال (حمیدی) نك ترنمیله باشلایه‌جق و (والدبو) (مارقانته) (سن سـائنس) ، (غونو) کبی مشـاهیر وشهرمز مهرهٔ موسیقی شناسـانندن موسـیو (قورلانی) ایله موسیو (راده‌لیا) نك آثاری ترنم اولنه‌جقدر .

جمعیت مذکوره طرفندن اجرا اولنان قونسرلر غایت ادیبانه براکلنجه تشکیل ایتمکده وسفرای اجنبیه ایله بك اوغلی معتبرانك نائل رغبتی اولمقده بولندیغی جهتله بوقونسرك دخی بر موفقیت کامله‌یه مظهر اوله‌جغی وارسـتهٔ اشتباهدر .

— اوستریانك لوئید وابور شرکتی بوکره لوندره انشاآت بحریه دستکاهلرینه غایت جسیم ایکی وابور سـپارش ایتمشدر . بونلردن بریسی (چین) نامیله ٤٥٠٠ طوبیلاتو حجمنده دیکری (هندسـتان) نامیله ٢٦٥٠ طوبیلاتو حجمنده اوله‌جقدر .

کیدنلر وکلنلر

— طرابلس غرب والیٔ جدیدی سعادتلو هاشم بك افنـدی حضرتلری محل مأموریت جدیده‌لرینه عزیمت ایتمشلردر .

— ادارهٔ مخصوصه‌نك « مکه » وابوری التی یوزی متجاوز حجاج ذوی الابتهاجی حاملاً سرکه‌جی اسکلهٔ شکاندن ینبع وجده‌یه متوجهاً تحریك چرخ عزیمت ایتمشدر .

وفیات

— نافعه محبه‌جیسی شیروانی زاده مصطفی بك ارتحال دار بقا ایلمشدر .

— محل مأموریتنه کیتمك اوزره ازمیره کلمش اولان حلب نائبی زهدی افندی فجأةً وفات ایتمشدر .

— طاشا اشرافندن ومیرمیراندن بایروج محمو پاشا وفات ایتمشدر .

— پره‌بولی مقامی رفیق پاشانك تکمیل انفاس معدودهٔ حیات ایلدیکی اشعرات محلیه‌دندر .

حوادث خارجیه

فرانسه : وفی موسیو (فلیکس فور)ك جنـازه‌سی [اجرا] ایدلدی . رئیس جـدید موسیو (لوبه جنـابلری (ئه‌لیزه) سراینه نقل ایلمش ووفی رئیسه عائد صوك مراسم احترامیه ایفـا اولنمش اولدیغنـدن یکی اداره وظائف مطردهٔ اشتغاله باشلایه‌جقدر .

١٨٧١ تاریخنده‌نبرو فرانسه‌ده رؤسای حکومتك صور انتخـابرینی نظر تدقیقدن کچیردیکمز حالده جسم اعظمنك احوال مشکله آره‌سنده وقوع بولمش اولدیغنی کوریرز . بوکبی وسائلده ظهور ایدن اوفاق تفك حادثات — که مملکتك احوال مخصوصه‌سنه نظراً امور عادیهٔ انضباطیه‌دن معدودد — خارجی پولتیقه نقطهٔ نظرندن اهمیتدن عاری کوریلور . حادثات مذکوره‌نك فرانسه‌نك عالم سیاسیاتده اشـغال ایتدیکی وضع وموقعه ذره قدر تأثیر حاصل ایده‌میه‌جکی محققدر .

موسیو (لوبه) ١٨٧١ سنه‌سندنبری سرکار اموره کلن رؤسای حکومتك یدنجیسیدر . شمدی‌یه قدر بومأموریت مهمه‌یه انتخاب اولنان رؤسا میانده یالکز موسیو (غره‌وی) نك ایکنجی انتخابی بردورنکونه مصادف اولمشیدی . آندن اول وصکره وقوع بولان انتخابلر برچوق مسائل مهمه‌نك موجب اختلافات اولدقلری زمانلره مصادف اولمش وانتخابی تصویب ایدن اکثریته مقابل اعتراضا ، شکایتلر سرد ایدنلر دخی بولنمش ایدی . شو قدر وارکه اکثریت اهالینك سکونه اولان محبت رقیق کوکلك اهمیتسز حادثات نوعندن اولان بوکبی احوالی تأثیردن عاری براقدیغنـدن مملکت مذکوره‌نك نعمت

سـکون واسایشدن مستفید اولان [...] مدنیتکارانه‌سی دائرهٔ انتظامده تمادی ایلمشدر

دینیله بیلیرکه موسـیو (لوبه) نك انتخابی فرانسـه‌نك ادارهٔ داخلیه‌سـنجه (قونژه) مجلسنك یکی باشدن استمزاجی حکمنی آلمشدر . موسیو (لوبه) نظـامات موجوده حامنه ولازمهٔ عدالتپروری‌یه رعایت و (دره‌فوس) مسئله‌سنك قوانین احکامی دائره‌سنده‌ موادی ماده‌لرینی التزام ایدنلرك نامزدی بولنمه‌ایدی .

اکا قارشی موسیو (مه‌لین)ك نزدیکی ایسـه اخیراً (ناسـیونالیست) نام الآن (دره‌یفوس) علیهدارلری طرفندن املاءنده ایدی‌که اردونك ادامهٔ شرفی وداخـل ممالکده محافظهٔ ائتـلاف کبی برطاقم کورلـوزلری تأویل آماله بهانه اتخاذ ایدن بوفرقه مقصد اصلیسی مقتضای عدالتك اجراسنه اولمقد[ن] عبارت ایدی .

موسـیو (لوبه)نك قزاندیغی [...] فرانسز ملتنك بیوك قسـمنك ([دره‌]نفوس مسئله‌سنده اعتدالپرورلکی التزام [...] براقمامشدر . یوزباشی (دره‌فو[س])نك اعاد[...] شرف ایده‌بیلوب ایده‌مسنك اهم[یتی ...]حدود [...] اولنه‌بیلیر . حال بوکه فرانسه‌ده فر[...] وبرطاقم مطالعات سـیاسیه‌نك [...]ای تمامیٔ اجراسنه حائل اوله‌بیلمسی [...] اهمیتی حائزدر . زیرا دوام استظ[...] مربوطدر .

ذاتاً (دره‌یفوس) مسئله‌سنك [...] ایتمسی‌ده بوسـببدن ایلری کلمش [...] (لوبه) جنابلرینك قزاندیغی [...] پروزلك وعدالت طرفدا[...] حکمنده‌در .

— موسـیو لوبه [...] اولنماز نطق آلتی ایراد [...] ایتمشدر :

« بکا خطاباً سویلدیکـ[...] بیان تشکر ایدرم . مجلسـ[...] بیوك مأموری مقـامنـ[...] اظهار ایلدیکی نشـانهٔ [...] متأثرم . بکا تودیع ایدلن [...] حس ایدیورم . بوبار [...] اغیر اوله‌مزدی . [...] واحتمال خاطرمه کلمـ[...] کرام نیم براز افـادهٔ [...] ظن ایتدیلرسـه‌ده [...] استحضار اول[...]

عمومیه‌ده اسـتحصال ایلدیکم تجربه‌دن وعلی الخصوص شـمدی‌یه قدر وشـمدیدن صوکره دائمـا حکومت حاضره طرفداری اولدیغمی اوله‌جغمی بیلدکلرندن ایلری کلشدر .

« ره‌پوبلیکن فرقه‌سی سرامدانندن برچوغی اسمماك وجودمك اتحاذ وتسـکین اذهـانی تأمین ایچون مفید اولدیغنه ذاهب اولدیلر . اصرارلرینه مقاومت ایتمدمسه بوده محضا بتون غیرتمی بوتسکین اذهانه ، ترقی وانتظامه حصر ایتمك ارزو وعزمنده بولندیغمدن نشـأت ایتمشدر . افندیلر بووظیفه‌می ایفا ایده بیلمك ایچون معاونته ، پارلمتونك ، قابینه اعضاسنك حاصلی هرکسـك یاردیمنه احتیـاجم واردر . بومعاونتك مؤثر اولمسیله برابر ، هپمز طرفندن ارزو ایدیلان اتحادك مؤثر وثمره‌دار اوله‌بیلمسی ایچون پارلمتو اعضاسیله رئیس حکومت ارەسنده برچوق مناسبات وروابط تأسس ایتمك ایجاب ایدر ، الیزه اچیق برخانه اولملیدر .

« هردرلو فرقه منـازعاتندن خارج اولان [...] نظامات اصلیه ایله عالی برحکم مقـامنی احراز ایدن رئیس حکومت مملکتنك منافع عالیه‌سنك ایجاب ایتدیردیکی مقرراتی اتخاذ ایلمدن اول دولت وکیللرینك نصیح ووصایاسنی دیکلملیدر . [...] بومنافع سائقه‌سیله بورئیس حکومت نصیحت [...] ویرمك وظیفه‌سنی‌ده حائزدر . مملکت وحکومت [...] بوکا بچون نه‌قدر فداکارلق وعزم متانت لازمسه [...]ندن چکنمیه‌جکمه امین اولیکز . »

— رئیس حکومت موسـیو لوبه‌نك [بیا]نامه‌سی دخی پارلمتوده قرائت ایلمشدر . رئیس [...] بیانامه‌سنده بعض اشـخاصك امنیت [...] اخلاله چالبشدقلری برزمانده ریاسـت [...] بوله بلا حادثه بر ذاتدن دیکر ذاته [...] فرانسـه‌نك حکومت حاضره‌یه اولان [...] ارائه ایتدیکنی سویلمشدر . بیانامه‌ده [...] هیجان واتحاده لزوم کوسترلمش وبالخاصه [...] ، حکامه ، حکومته واوردویه رعایت [...] لازم که‌جکی بیان ایدلمشدر . بیانامه‌نك [...] حکومت حاضره‌نك تأمین سربستی [...] بیوك مسـتملکانه مالك بردولت [...] اقـاردیغی وقیمتلی منفقلر ایله پیدا [...] ایمیان اولنمشدر . بیانامه زیاده‌سـیله [...]الدر .

[مو]سیو لوبه‌نك ریاسـت حکومته تعییندن [...] دول قالان سناتو مجلسی ریاستنه نامزد

اوله‌رق ایکی ذاتك اسمی ذکر ایدیلیورکه اکثریت آرایی بونلر قازانه‌جقلردر . مومی الیهمادن بری الیوم موقع اقتدارده بولنـان دوپوئی قابینه‌سـنده‌کی مالیه ناظری موسـیو پیترال ، دیکری درسعادت سفیری موسیو قونستاندر .

— موسـیو فلیکس فورك جنـازه الایی لطیف برهواده اجرا ایدلدی . آلای الیزه‌ده تشکیل وبلا حادثه وساکن برجم ایچنده نوتردام کلیساسنه ایصال اولنمشدر .

رئیس حکومت جدید موسیو لوبه آلایك آرقه‌سندن کیتمك اوزره الیزه‌ده بولنمشدی . رئیس جدید الیزه‌یه مواصلتنده کمال احترامله استقبال اولنمشـدر . وکلا ، مبعونان ، اعیان واجنبی مرخصلری دخی الیزه‌یه کیتمشلردر . آلای آغیر آغیر یورومکه باشلامش وبلا حادثه نوتردام کلیساسنه واصل اولمشدر . اهالی بتون کذرکاهده کمال سکوت ایله اخذ موقع ایلمش ایدی .

برچوق ذوات ، از جمله اعیـان رئیس نائبی موسیو فرانق شووو ، مجلس مبعونان رئیسی موسیو ده‌شـانل ، رئیس وکلا موسیو شارل دوپوئی نطقلر ایراد ایلمشلردر . ذوات مومی الیهم بالخاصـه متوفی رئیس حکومتـك فرانسـه — روسیه اتفاقنده‌کی خدماتی تذکار ایتمشـلردر . بحریه ناظری موسـیو لوقروا ، مستملکات ناظری موسـیو کیه‌ن دخی نطق ایراد ایتمشلردر . ساعت بره طوغری کلیساده‌کی مراسم ختام بولمش ایدی . جنازه الایی کلیسادن بلا حادثه چیقـدی . بعض آدملر طرفـدن « آلقش » صدالری اظهار ایدلمشدر .

— پرلاشه‌ز مزارستاننده تابوتك اوکنده نطقلر ایراد اولندقدن صوکره عسکری برسم کچید اجراسـنه باشلانمشـدر . بعـده الای طاغیلمشـدر . یالکز عائله افرادی ، احبـا ووکلا جنازه‌یی محل دفنه قدر تشییع ایتمشلردر . موسیو لوبه کرك پرلاشـه‌زه کیدرکن ، کرك لوکسمبورغدن اثنای عودتنده بتون کذرکاهده برجم غفیر طرفندن « یشاسون لوبه ! » صدالریله شدتله آلقشـلانمشدر . بوکا مخالف هیچ بر نمایش اجرا ایدلمامشـدر . یالکز برقاچ کشی « یشاسون عسکر ! » دیه باغیرمشلردر . جنازه آلاینك ارقه‌سندن کیدن جنرال زورلیندن عینی صدالرله آلقشلانمشدر .

غلبه‌لك پك چوق اولدیغندن آلای
اثناسنده نفوسجه بعض قضالر وقوعه كلمشدر .
ممالك اجنبیه‌دن وولایاتدن ورود ایدن تلغرافنا-
مه‌لرده عین كونده متوفی فلیكس‌فور ایچون
بتون مقر اداره‌لرده وفرانسه‌نك همان بتون
بلادنده مراسم روحانیه اجرا ایدلمشدر .

— اوچ روس ضابطی موسیو فورك قبری
اوزرینه بریسی چار حضرتلرینك دیكری
روسیه‌ده لژیون دونور نشانی حامل اولانلرك
نامنه ایكی اكلیل وضع ایتمشلردر .

— موسیو لوبه‌نك تعییندن دولایی دلكیر
اولان فرقه‌لرك تشویقاتیله اجرا اولنمق استنیلن
نمایشلر ضابطه طرفندن جدی بر صورتده
عقیم براقلمش وبونلره اوك اایاق اولنلر — كه
ایچلرندن پارلمنتو اعضالری بیله واردر — مجلس
وكلا قراریله توقیف اولنمشدر .

مجارستان : رسمی غزته بارون بانفی قابینه-
سنك قبول استعفاسنه ویكی قابینه‌یی تشكیل ایدن
وكلانك تعیینه دائر ایمپراطور — قرال حضر-
تلرینك امرنامه‌لرینی نشر ایدیور ایمپراطور .
حضرتلرینك خط دستی ایله تحریر وبارون بانفی‌یه
ارسال ایتدكلری نامه غایتله نوازشكارانه‌در .
اشبو نامهٔ ایمپراطوریده سابق هیئت وكلا رئیسی
بارون بانفی‌نك خدمات صداقتكارانه‌سندن بحث ایله
بیان ممنونیت ایدلمش وكندیسنه سنت — اتین
نشاننك برنجی رتبه‌سی اعطا اولنمشدر .

اسكی قابینه‌ده مالیه ناظری اولوب هیئت
جدیدهٔ وكلاده ینه بومأموریتی حائز اولان دوقتور
لوقاسه سن‌ول نشاننك برنجی رتبه‌سی ویرلمشدر .
سربستی فرقه‌سنه منسوب ایكن ایرلمش
اولان ۳۰ كشی بحران وكلا كندی فكرلرینه
موافق صورتده موسیو دوسه‌ل طرفندن حسن
تسویه ایدلدیكی ایچون فرقهٔ مذكوره‌یه تكرار
التحاق ایتمكه قرار ویرمشلردر .

آمریقا : آمریقا رئیس حكومتی اخیراً
(بوستون) شهرنده برنطق ایراد ایده‌رك مجتمعهٔ
آمریقانك فیلیپین حقنده‌كی پولتیقه‌سی نه اولورسه
اولسون فیلیپین عصاتنك سبیت ویردكلری
محاربهٔ حاضره‌یی یوز اوستی براقمق ممكن
اوله‌میه‌جغنی سویلمشدر . رئیس مشارالیه
جزائر مذكوره‌ده آسایشی اعاده وادامه ایتمك
فكرنده اولوب بو پولتیقه‌نك نه‌قدر موافق
مصلحت اولدیغنی استقبالك كوستره‌جكنی بیان
ایدییور .

آمریقا حكومتنك بلا تأخر بتون فیلیپین
جزائر مجتمعه‌سی اوزرنده تأمین حاكمیت
ایده‌حكی واشینغتوندن باتلغراف بیان اولنیور .
شوحاله نظراً امریقالیلر فیلیپینه قارشی برمحاربهٔ
بحریه‌یه تشبث ایده‌جكلردر . فیلیپین صولرنده‌كی
طوپ چكر نقلیه واپورلریله برابر لیماندن لیمانه
كزه‌رك لزوم كوریلن مواقعه عسكر
چیقاره‌جقلردر .

بلچیقا : باچیقاده فوره‌ست موقفنده
وقوعبولان مصادمه نتیجه‌سنده شیمدی‌یه قدر
وقوعبولان تحقیقاته نظراً یكرمی اوچ كشینك
مجروحاً وفات ایتدكلری وسكسان كشینك مجروح
اولدقلری اكلاشلمشدر مجروحلردن اوتوزینك
جریحه‌لری غایت وخیم وتهلكه‌لی ایمش .

مخابرات علنیه

اطنه‌ده رضا افندی‌یه — كیزلی آطه كوندرلمشدر .
ارزنجانده وهبی افندی‌یه — پانوراما‌لر ارسال
اولنمشدر .
قره‌طوده عبداه افندی‌یه — دورت نسخه
مجلد نوسال كوندرلدی .
روسچقده صداقت قرائتخانه‌سنه — قید تجدید
وكتابلر ارسال اولندی .
شامده امین بكه — قید تجدید اولندی .
كسندیره‌ده سری بك افندی‌یه — سپارش صالنده
اولنان كتابلر كوندرلمشدر . غزته منتظماً كوندریلیور .
عدم انتظام پوسته‌خانه‌لر طرفندن یاپلمقده‌در .
قره حصارده عرفان افندی‌یه — نمونه‌لر
كوندرلمشدر .
رتموده رائف بكه — قید تجدید قلندی
فقط یكرمی غروش نقصاندر .
لاذقیه‌ده حلمی افندی‌یه — نسخه‌لر
كوندرلدی .
طربزونده رستم افندی‌یه — سپارشكز اوس
اولنمشدر .
فیلورینه‌ده حقی افندی‌یه — التفاتكزه تشـ
ایدرز . كتابلر كوندرلمشدر .
احمد جانف افندی‌یه — موجود اولمیان نسـ
لردن ماعداسی ارسال اولنمشدر .
سلانیكده احمد افندی‌یه — پانوراما ار
اولنمشدر .
توقادده شكری افندی‌یه — مجلد نو
كوندرلمشدر .
مكهٔ مكرمه‌ده محمد افندی‌یه — سپارش
كتابلر ارسال قلندی .
اولوبورلوده وصفی افندی‌یه — اشـ
موجبنجه قید تجدید اولندی .

قوت اكسیری

ن بعضاً ضعیفلور وقوتی غائب ایدوب .
وظیفه‌سنی مطلوبه موافق صورتده ایفا ایده‌مز .
بو حاللی الاكثر خسته‌لقدن هنوز قالقانلرده
واختیارده وبنیه‌سی ضعیف اولانلرده حامله وسوت
امزیكادینلرده وسن رشده واصل اولان
دلیقانلر ایله كوچك چوجقلرده واقع اولور كه
تداوی ایدلیوب‌ده حال طبیعیسنده براغیله‌جق
احوال وخیم نتیجه‌لری حاصل ایدر . (الیكسیر
ت) نام قوت ایكسیری برچوق تجربه‌لردن
بكر اختراع ایدلمش فوق العاده مقوی بر
بربدن وجودی قوتلندیردیكی كبی قانی دخی
یز كری قوتلندیریر وانسانه شبابت خاصه‌لرینی
فعه اروب دیزلره قوت وبدنه متانت ویرر .
اجه‌بته‌لنی دخی مذكور شروب واسطه‌سیله
حال ی ایدیلور . درسعادت وطشره اجزا
یه‌لری اجزا ده‌پولرده صاتیلور .

١٠ — ٣

...ائده نفیس برهدیه

قارئلر... دن هركیم استانبولده اسكی ضبطیه
...نده‌سند مجور لجی اوغلو مغازه‌سی ایله استانبولده
...پری یا والده وبك اوغلو جادهٔ كیرنده كائن
...چكیان معد خانه‌لرینا و چاقاجیلر یقوشی فرونی
...لجی دكانا اوروپادن درسعاته نقلیه
...تدن بكز یمشر پاره اوفقلق كوندررسه
...ندولرینه قرالیه‌ده برنوطی‌توز ، برقوطی خمور ،
...برفرو موقجه .چه بولنسان ظریف ونفیس بر
...) نمونه‌سی هدیه ویریله‌جكدر .
...وخمور وپاستور اصولی اوزره
ستحضارس نفیا ١٨٧١س قوقولی ومضاد تعفن بر
...حكوس اتلری آره‌سنده بولنان
...دوب‌اغز ودیشلره مخصوص
...اغز قوقه‌سنی ، دیشلرك
...وسبوسرعتله تداوی ایندیكی كبی
...مكوزمه‌قاچ كون ظرفنده تمیزلیوب
...لطیف برسرینلك بخش
...نی درحال محو ایتمك ایچون
...پاموغه داملتوب اغریان
...لمشو وانتخابی وختی استانبولده اسكی
...اوغلی مغازه‌سی وباغچه
...سی استانبولده كوپری
...كبیرنده كوچكیان
...رقاچ كونده فروق اتصالنده‌كی
...لان‌بوكی احو
ولایاتدویدنلریوادمملت مذكوره‌لق پول كوندرملیدر .

عموم كتابلریمزله ثروت فنو...
فیئات پك چوق طرفدز...
ثروت فنونك اسكی جلدلری...
اون التنجی جلدیمزده ختامه ایر...
اوتوز ایكی بچق غروشدن ٤٢٧...
قولكسیونلرینی تماملامق ویایكید...
اونبش غروشه تحدید قلنمقده‌در...
عموم قولكسیونده یكرمی قد...

نوایجاد

قالبسز ظفر فسی

فیئات اهون — شكل ظریف

درسعادتده یكـ...
اپك وتفنكك بر صورت جدیده...
یاغموردن بوزولماز ، صو ایله ییقانسا...
فیأتی اهوندر . بوفسلردن هركسك...
وكناری داخلاً كودریله مستور اوـ...
فیأتلر بروجه آتیدر :
فوق العاده فس : درونی آطـ...
برنجی نوع فس : یالكز كنار...
ایكنجی نوع فس : كودریسز...
طشره‌دن ارزو ایدنلر ...وغرـ...
پاره‌سی ضم اولنملیدر . اوتوز غروشا...
☚ اشبو نوایجاد فسك بشلـ...

بودو شرابی

(مضاد امراض عصبیه ومقو...
مقوی ، منبه مقوی ،...
— اساسی تركیبی...
غلیسرو فوسفوریت كلس ، قولا...
طورونج قبوغی ، قاقائو ، وانیلیاد...
جمله‌سی اسكی ونفیس بر شراب...
مكتب طبیهٔ شاهانه‌دن مأذون...
طرفندن استحضار او...

نومرو ٤١٦

برشهر ..زره برآز اشياكز وياخود
بر جوابر وفاق پاكتنكز بولنورده
هانكى هانكى طريقله ، كمركدن
نصل ..درهجككزى بيلمز دوشو-
نورسه برويه صورار دورورسكز
..كلى ..غائلهمحل يوقدر، كوندرهجك
شيا.. دوغريجه بالادهكى ادارهخانهيه
..ديكز امين مقابلده مالكزى اوزايه
..سليم كى انصر طريقله يرينه كيدر
..ن حين:

٤٥٨

..در اوزو ..دل دوغريجه اجزا دهوسنه
..ليدر ، ..يشك وزده اون بشى نسبتنده
.. علاوه ايديدر

..بش وتركهلى سود درجهسى
..لافرانسز وايتاليان مستحضرات
..وخاص باق ياغلرى ولاستيك
..زلرى ..اجزاخانهلره مخصوص
..لق اوزره بيوك اوفاق اجزا

1314 (1898)
:16
:391-416

56 SB 501
1314 (1898)
S: 391-416

433 (15)